

楽あれば苦あり

Till

Chefen för Industriens Utredningsinstitut, docenten m.m.

LARS NABSETH

FÖRORD

Enligt en vid institutet förhärskande tradition brukar personalen tacka en avgående chef med en festskrift. När den sensationella uppgiften om Lars Nabseths förestående uppbrott från institutet lämnades, samlades hela institutets arbetsstyrka spontant till ett stormöte i syfte att diskutera utformningen av en dylik skrift. I ett ögonblick av total förvirring fattade mötet det ödesdigra beslutet att utse undertecknad till redaktör. Trots undertecknads alla protester och varningar vidhöll mötet denna sin nominering.

Entusiasmen hos forskarna inför denna uppgift var enorm och författarflitens röda lampor lyste över dörrarna likt stoppljus på Nybroplan i rusningstid. Bidragen fullkomligen haglade över redaktören. Varje morgon fick han tränga sig fram genom horden av glada forskare som med händerna fulla av nya bidrag samlades utanför dörren till hans av bidrag redan överfyllda arbetsrum. Inför hotet att festskriften skulle bli ett verk om fyra band med 800 sidor i varje, började redaktören utnyttja sin rätt att refusera olika bidrag.

Genom sin dokumenterat dåliga smak och sin totala oförmåga att skilja mellan humor och spiritualitet å ena sidan och plumpheter och platta vitsar å den andra, kom redaktörens urval att bli förödande för författarna. Med sömngångaraktig säkerhet lyckades redaktören vaska fram den lilla rest av misslyckade vitsar och ogenomförda uppslag som trots allt smugit sig med bland den stora mängden bidrag. Författarnas spontana protester mot denna misshandel avvisades bryskt av redaktören och med hjälp av en övertalningsförmåga som skulle göra vilken bilhandlare som helst grön av avund, lyckades redaktören till råga på allt övertyga författarna om förträffligheten hos det av honom gjorda urvalet. Då ångerveckan sedan länge förflutit får varje författare själv påtaga sig ansvaret för sitt eget bidrag. Av rädsla för repressalier från författarna när eftertankens kranka blekhet kommer över dem, kommer redaktören att den närmaste tiden vistas på okänd ort.

Stockholm i december 1972

Joh Facht
J. Facht, redaktör

INNEHÅLL

Organization chart	7
Knappologi	8
En verksamhetsberättelse blir till	10
Koncentrerad verksamhetsberättelse	13
LINDEX (Lars Lycko Index)	15
Pingispelet på IUI	23
Samhällsdebatten genom en input-output-tabell	25
Nabsii liknelser	27
En svensk dramatiker	29
Lars Nabseth och egenarbetet	30
The true story of Lars Nabseth	33
Hämt i Veckans Affärers flygande reportrar har besökt Lars Nabseth	38
Liten ordlista	43
Lördagen den 18 maj 1961	44
Sagan om det stora kakkaket	48
Svensk förpackningskasseindustri 1972–77	50
Informationsinsamlingsteknik	52
Kleine Einführung in die Methodik der Einsammlung Empirische Material	54
Reklamutredningens Förord till Reklamkostnaderna i Sverige	59
Cover design	61
Kvinnflationen – en ekonomisk (jäm)likhetsanalys	70
A contribution to the theory of grallimatics	72

ORGANIZATION CHART

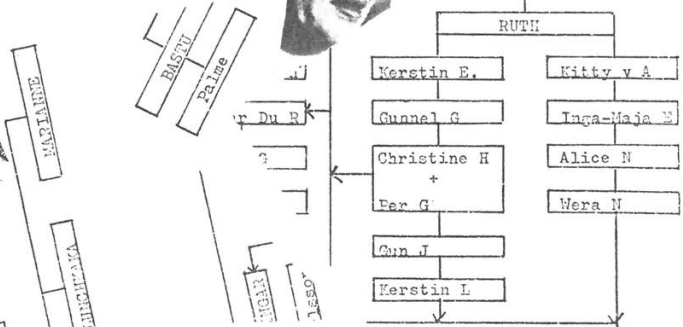
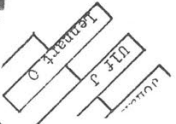
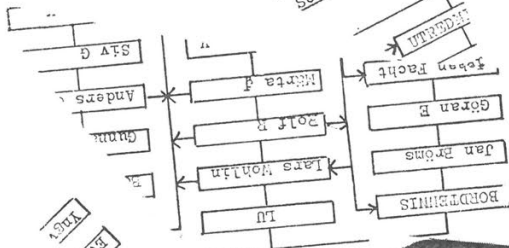
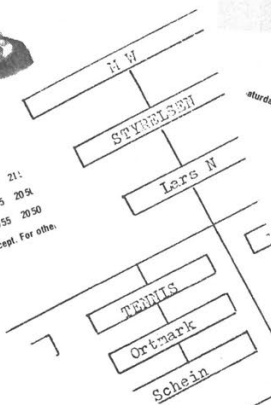
To MEXICO CITY	
17MAY-07OCT 367	09 30 21:
	1055 2094
28MAY-10SEP 7	1055 2050

Monday 7 = Sunday X = Except. For other

to BANGKOK	
4	ASX 08 00 *12 20
3	ASX 10 00 *06 40

Monday 7 = Sunday X = Except. For other abbrev

- Anders A
- Lars Kritz
- Anita L
- Bertil L
- Bo Lindgrn
- Lars L
- Olle Renck
- ans-Fredril
- rsitta S
- Thiel
- o Abers

Design K Lindh

KNAPPOLOGI

AV

MARIANNE FRISELL

Bland chefskapets avigsidor hör att man tvingas bemästra en mängd mer eller mindre komplicerad teknisk utrustning, som någon teknikfrälst AR-konsult låtit installera. Tag bara en telefon. Hur lång och mödosam var inte vägen till att lära sig bemästra detta teknikens underverk, och vilken känsla av självförverkligande upplevde vi inte som barn när vi första gången själva lyckades slå rätt nummer till mormor!

Säg den lycka som varar beständigt — dagens cheftelefoner kräver en gedigen teknisk utbildning för att låta sig användas. Någon mot chefspersoner starkt fientlig teleingenjör kom på den djävulska idén att på telefonen låta montera två små knappar — en svart och en vit. Denna ytterst raffinerade anordning har bringat mer än en chef till randen av vansinne.

Pair ou impair? To be or not to be? Aftonbladet eller Expressen? Svart eller vit?

Mänsklighetens öde ligger i händerna på män som bara har att trycka på en knapp — på vilken knapp??

Scen I:

En gäll signal på Lars' telefon. »Big M» vill tala med Lars. Jag trycker på knappen och anmäler samtalet.

— Vad gör jag nu då? —

— Tryck bara på den vita knappen —

Kort paus. Dörren slås upp till mitt rum.

— Aj, det blev tydligen något fel. Det var ingen där. —

— Jag skall försöka få tag på Big M igen —

Jag får efter visst besvär åter kontakt med Big M, som något buttert undrar vart Lars tog vägen. Efter min kortfattade förklaring kommer vi överens om att denna gång göra en kringgående rörelse. Jag går in till Lars.

— Nu har jag fått Big M på tråden igen —

— Och då trycker jag på den —

— vita knappen! —

— Ja, just det —

Jag stänger tyst dörren och övergår till att kämpa mot chefssekreterarens fiende nr 1 — jäktade chefs svärlästa handstil.

Hur ofta har sekreterarens subjektiva uppfattning blivit avgörande för innehållet i ekonomisk litteratur?

all produktions och produktivitet-
stegringen under ~~andra~~ ~~halften~~
70-talet snarare all tyg tyge
en under 60-talet.

Ja, vad står det egentligen? Låt mig se nu --- produktivitetstegringen kommer naturligtvis att ligga ---.

Undrar om inte Lars borde ha blivit läkare i stället! Handstilen tyder på viss fallenhet för yrket

EN VERKSAMHETSBERÄTTELSE BLIR TILL

AV
OLLE RENCK

English summary: A short introduction to the noble art of self-defence.

Finansierarna för ett visst forskningsinstitut, vars namn inte här skall avslöjas, upptäcker regelmässigt i januari att ännu ett år gått till sina fäder, och beslutar i anledning härav att spörja institutet vad detsamma uträttat under året ifråga. De vänder sig i detta ärende till institutets styrelse, som är närmast ansvarig för verksamheten och därför borde veta.

Styrelsen finner frågan värd att undersökas närmare, vilket i klartext innebär att den inte har en aning om vad institutet EGENTLIGEN gjort. Den vänder sig därför till institutets chef och beställer en verksamhetsberättelse.

Chefen, luttrad efter många år i tjänsten, har förutsett beställningen och därför redan i slutet av året vidtagit MÅTT OCH STEG. Det första av dessa består regelmässigt i att peka å någon av de underlydande samt medelst utropet »Ille faciet!» utnämna honom till redaktör för verksamhetsberättelsen. Ett år löd utropet »Elle faciet!», och den utpekade befanns mycket riktigt vara en kvinna. Ännu har, till lycka för alla, chefen inte hörts utropa »Olle faciet!».

Redaktören är givetvis liksom alla andra fylld av djup okunnighet, om vad som uträttats men dessutom av lika djup motvilja inför uppdraget, så han beslutar raskt att decentralisera skrivandet. Han inforrdar med stöd av all den auktoritet hans ämbete ger honom en vers från varje forskare med redogörelse för dennes forskningsresultat.

Grips då forskarna av panik inför detta ohemula krav? Ack nej, ingalunda. Med eleganta gester ses de istället kalla till sig sina assistenter för att av dessa begära en rapport om forskningens framsteg.

Grips då forskarnas assistenter av panik inför denna omänskliga begäran? Ack nej, ingalunda. I själva verket händer INGENTING. När forskarna efter en tid upptäcker detta och undersöker orsaken, befinnes det att de inte har några assistenter.

Grips då forskarna av panik vid detta bistra uppvaknande till den hårda verkligheten? Ack nej, ingalunda. Men nära är det, det måste medges. Så småningom lägger sig dock oron och forskarstaben kan, liksom skalbaggen när man betraktar den ovanifrån, ses sönderfalla i ett antal delar. Två huvudkategorier kan urskiljas:

- I. De som avslutat ett forskningsprojekt under året,
- II. Övriga.

Kategori I:s uppgift består i att göra en kort sammanfattning av sin forskningsrapport. Detta uppdrag kan måhända förefalla svårt men brukar lösas tämligen snabbt genom att forskaren ur en låst skrivbordslåda plockar fram ORIGINAL-MANUSKRIFTET. Detta är den epistel på ett par sidor, som han genom tillsats av rikliga doser av citat, upprepningar, snömos, klyschor och gummi elasticum lyckats tänja ut till en forskningsrapport av acceptabel längd och träghet.

Kategori II sönderfaller i sin tur i ett antal undergrupper:

- a. De som gjort något.
- b. De som försöker göra något innan versen skall vara inlämnad.
- c. De som försöker låtsas ha gjort något.
- d. De erfarna forskarna.

Grupp II a kan här förbigås mycket raskt, eftersom den endast har kuriosetetsintresse. Det kan dock nämnas att *van Trot* (1932) rapporterat en individ i denna grupp i en studie av ett jordbruksforskningsinstitut på Novaja Zemlja.

Grupp II b har vid tidigare undersökningar av svenska forskningsinstitut befunnits innehålla ett antal individer, men sedan under senare år en mycket kort respittid införts för manusinlämnandet, har gruppen i det närmaste tömts.

Grupp II c är betydligt större. Dess medlemmar kan under tiden närmast före manusdagen ses ägna ett intensivt intresse åt litteraturen inom sitt forskningsområde i förhoppning att där hitta något användbart. Speciellt tycks de studera tidskrifter som saknas i institutets cirkulationspärmar. Detta uppfattades en tid såsom indirekt kritik av institutets prenumerationspolicy, men det befanns vara ett missförstånd.

Grupp II d är den i särklass största gruppen och är samtidigt den vars medlemmar tycks ha det minsta besväret med uppdraget. Det senare gäller framför allt forskare med ett välordnat privatarkiv, där de raskt hittar sitt bidrag till föregående års verksamhetsberättelse. Detta är, enligt vad erfarenheten visar, användbart efter mycket små ändringar av ordföljd, kommatering och slutsatser.

Sedan redaktören redan ett par veckor efter sista manusdagen fått in bidrag från alla forskare, vidtar hans arbete med att samordna de olika avsnittens språk och längd. Den språkliga samordningen innebär översättning till steriliserad institutiska, i den mån forskarna inte själva behärskar denna dialekt så väl att de från början avfattat sina verser på den. Samordningen i längddimensionen syftar tvärtom till att skapa »spontana» differenser i bidragens längd, vilket anses öka intrycket av läsvärde.

Vidare skall ett väl avvägt antal bidrag förses med intressanta illustrationer. Sådana skall visa KURVOR. Utvikningsflickor och andra variabler med verkligt INTRESSANTA kurvor är dock av någon anledning förbjudna. Kurvor i verksamhetsberättelsen förväntas i stället för länder illustrera trender. Trenderna förväntas peka uppåt eller nedåt, varvid uppåtgående trender bör avse variabler som påverkas av svensk industri, medan nedåtgående trender bör avse sådant som står under inflytande från utländska konkurrenter, inflationen, regeringen eller andra ILLASINNADE MAKTER.

Sedan redaktören gjort sitt, går verksamhetsberättelsens manuskript till institutets chef, som putsar litet på det för att bidra till vetenskapens ytterligare framåtskridande. Dessutom skriver han ett förord, som i lagom positiva ordalag uttalar sig om institutet, dess verksamhet och dess betydelsefulla funktion i vårt samhälle.

Pappersbunten fortsätter så sin vandring uppåt i hierarkin och når styrelsens ordförande, som skriver under förordet sedan han konstaterat att det inte uppenbart motsägs av de geléartade formuleringarna i forskarnas små bidrag.

Sedan är manuskriptet färdigt för tryckning, och efter denna sprids verksamhetsberättelsen till finansierarna, styrelsen, forskarna och andra. Samtliga ses därvid studera den med stort intresse, och alla, inte minst forskarna, konstaterar med en blandning av glad förvåning och tillfredsställelse att den ger intryck av att NÅGOT UTRÄTTATS.

Därmed är syftet nått. Den ostörda forskarflitens röda lampa kan åter tändas på institutet.

KONCENTRERAD VERKSAMHETSBERÄTTELSE

AV

ALICE NILSSON

VÖN	FAKTA
<i>Innehåll:</i>	20 % fakta 10 % analys 50 % fikonspråk 20 % kanslissvenska
<i>Bruksanvisning:</i>	1-2 delar koncentrat spädes med 10-20 sidor rundsnack

Som ett led i kostnadsjakten på IUI tvingas man i framtiden att skära ned omfånget av verksamhetsberättelsen. Förslag till komprimerad version följer nedan.

Hur skall vi handla för att kunna styra framtida *Svensk ekonomisk tillväxt* i vårt land? *Industrins etablering under början av efterkrigstiden* var livlig, men gick successivt ned vid mitten av 50-talet. Antalet arbetsställen inom den totala industrin minskade med 6 %, medan under denna period *Den grafiska industrin* ökade med drygt 11 %. Detta kan förklaras av att ett snabbt framåtskridande på det tekniska planet inom grafisk industri gjorde att man snabbare kunde få fram säljriktig reklam. Av den anledningen, ceteris paribus, kom *Reklamkostnaderna* för den totala industrin att väsentligt skjuta i höjden. Reklamkostnaderna per omsättningskrona skulle bli mer än tre gånger så höga. Små industrier hade därför svårt att klara denna merkostnad. Fusioner var då ett sätt att kunna konkurrera.

Vid en kartläggning av *Fusioner i svensk industri* har framkommit att *Spridning av ny teknik inom industrin*, speciellt då *Den kemiska industrin* har försatt *Verkstadsföretagens reala och finansiella struktur* i ett sådant skick att *Den svenska verkstadsexportens struktur och tillväxt under efterkrigstiden* starkt påverkats, om man ser till *Industriell utveckling och långsiktig kapitalförsörjning*.

Företagens förväntningar om *Vinster, räntabilitet och tillväxt* spelar en fundamental roll för deras investeringsbeslut. För att bättre kunna priskonkurrera internationellt måste därför i flera fall sammanslagningar ske, inte minst mot bakgrund av att man når bättre resultat vad beträffar *Produktion och produktivitet*, särskilt *i detaljhandeln*. Här får man, som lätt inses, ta hänsyn till *Löneglidningsproblemet*, som möjligen kan få *Effekter på svenska direkta investeringar i utlandet*, ävensom i viss mån på *Utländsk företagsetablering i Sverige*.

Verkningarna av befintliga handelshinder kan hjälpa till att nå denna priskonkurrens, dock icke vad gäller situationen för u-länderna, för vilka den sammanlagda exporten av världsförbrukningen av industriprodukter uppgår till 5 %. Framtiden får utvisa om staten låter sig påverkas av detta faktum och sänker tullarna även för *Import från låglöneländerna*.

Vad beträffar *Industrins Forsknings- och Utvecklingskostnader* är ju dessa i någon mån beroende av staten. *Finanspolitikens effekter* med dess system för direkt beskattning av fysiska personer drabbar såväl *Industritjänstemännens lönestruktur* som *Löneutvecklingen inom den statliga sektorn*. Man skulle då kunna tro att nationalprodukten ökade och att bidrag skulle satsas på mer FoU. I viss mån har så också skett, men tag exempelvis projektet *Mål och medel inom transportpolitiken!* Olika länders transportpolitik har styrts av i stort sett identiska mål. Medel däremot skulle man gärna vilja ha, framförallt då FoU-medel. Detta kan man dock icke erhålla i tillräcklig mängd på grund av att det råder *Konkurrens på lika villkor*. (Trots detta har *Kostnaderna för reducering av industriellt avfallsutsläpp*, en direkt följd av vår konsumtion, inte bara *Den privata konsumtionen*, prioriterats.)

Sammanfattningsvis kan sägas att, tillsammans taget med vad ovan sagts, *Verkningarna av hyreskontrollens avskaffande* skulle kunna skapa en bättre miljö till lägre kostnader för landet. Därmed skulle man kunna sänka såväl priser som löner, fusionera i möjligaste mån och med framgång konkurrera på världsmarknaden, vilket i hög grad skulle stärka vår framtida, ekonomiska tillväxt.

APPENDIX

LINDEX (Lars Lycko Index)*

AV

ANDERS KLEVMARKEN och RUTH ELLERSTAD

Teorin för icke vinstmaximerande företag är ännu outvecklad. Ett sätt att få information om målsättningen för ett sådant företag är att studera verksamheten som sådan och speciellt chefens aktivitet i olika avseenden för att utröna vilka morötterna är. Med denna strängt vetenskapliga metod redovisas nedan en målfunktion (lyckoindex) för IUI. En icke testad hypotes har därvid varit att det verkligen existerar en målfunktion som man försöker maximera (s.k. underhållen hypotes). De eventuella restriktioner som åvilat verksamheten vid IUI har ej undersökts närmare utan den lyckonivå som faktiskt uppnåtts under perioden 1955–1970 kommer att redovisas nedan.

Lyckofunktionen är

$$\text{LINDEX} = \sqrt{x \text{ NAN}x} ; \quad (1)$$

där x är en vektor av lyckokomponenter, N en diagonalmatris av skalfaktorer som gör det möjligt att jämföra äpplen och päron (om vi nu skulle vilja det) och A slutligen är den centrala matrisen av lyckopoäng.

I appendix 1 till appendix Lindex redovisas och motiveras komponenterna samt poängen i A , den s.k. matrislyckan. I appendix 2 till appendix Lindex får vi reda på hur lyckan kommer och hur lyckan går. Slutligen i appendix A till appendix 1 till appendix Lindex finner vi några centrala lyckokomponenter och i appendix A till appendix 2 till appendix Lindex redovisas en beräkningslogaritm.

APPENDIX 1 till Appendix LINDEX

I figur 1 finns matrislyckan. Den kommenteras komponent för komponent.

1. All verksamhets slutliga mål vid institutet är att ge ut en bok, helst en bra bok. 5 poäng.
2. En bok väger tyngre än en småskrift. 1 poäng.
3. Läsaren får ej bibringas det felaktiga intrycket att IUI ger ut vilka böcker som helst. Det gör man inte! Kvalitetsmedvetandet är starkt. Med jämna mel-

* Varje likhet med SINDEK är oavsiktlig!

lanrum ger man ut akademiska avhandlingar, som garanterar den vetenskapliga standarden (förmodligen även hos de böcker som inte är avhandlingar?) Avhandlingar ger status. När gav t.ex. KI ut en avhandling sist? 10 poäng.

4. Blir en bok inte recenserad beror det antingen på att den är obegriplig eller på att den är dålig. Somliga tidningar recenserar ej sagoböcker. Antalet recensioner per bok är ett mått både på spridning och kvalitet. Kombinationerna av många utgivna böcker och skrifter och många recensioner är naturligtvis höjden av lycka, då IUI:s aktade namn och verksamhet sprides vida omkring. Dessa två kombinationer renderar därför 0,75 respektive 0,25 poäng. Att få en avhandling recenserad (utom möjligen i fackpressen) är däremot en tvivelaktig lycka. Det betyder ju att avhandlingen är begriplig utanför vetenskapsmännens illustra krets, vilket troligen innebär att avhandlingen inte fyller de traditionella högt ställda kraven på en akademisk avhandling. Poängen kan endast bli 0,1. Att få böcker recenserade utan att några givits ut måste betraktas som en framgångsrik rationalisering, 0,5 poäng.

5. Försäljningsframgång är liksom recensioner ett tecken på att budskapen sprides. Mera budskap i böcker ger 2 poäng, något mindre i *små*skrifter ger 1 poäng. Att en avhandling skulle sälja förefaller så otroligt att vi sätter ut 0 poäng. Kombinationen av god försäljning och många recensioner är lyckobringande. Man kan dock inte utesluta ett visst samband mellan de två lyckobringarna och någon extra poäng utdelas därför ej. Att sälja böcker utan att producera några egna ligger utanför IUI:s verksamhet. Vad skulle Ordföranden M säga om man förla »den lilla röda»? Poängen för en dylik verksamhet måste bli 0. (En sagobok har IUI dock förlagt, men denna var skriven av institutet närstående författare.)

6. En väsentlig del av målsättningen synes vara att sprida resultaten av forskningarna i första hand inte till kreti och pleti utan till kretsar med inflytande, (styrelsen utgör en sådan krets). Detta förutsätter att böckerna är läsliga och förståeliga i dessa kretsar (det s.k. läsbarhetskriteriet). Forskning som använder nya, svåra metoder och resultat som presenteras i en språkdräkt som ej är bekant i målkretsarna accepteras endast med tvekan och i undantagsfall (jfr. statuseffekten i den tredje komponenten). (Ryktesvis planerar man dock för ett nytt projekt under 1980-talet: Spridningen av ny teknik inom forskningen). Detta innebär bl.a. att formelspäckade texter utsättes för en svidande utrensning, i somliga fall nöjer man sig emellertid med förvisning till appendix. Många formler i en text är således en olycka och lyckopoängen blir negativ (disutility). Något fler formler kan rymmas i en bok än i en småskrift, därför blir poängen $-0,5$ respektive -1 . Formelotyget måste även bestraffas med ett negativt diagonalelement, $-0,75$.

7. Läsbarheten kan även mätas i antalet appendix. Ju fler väsentliga forskningsresultat som förvisas till olika appendix, desto lättare är det för läsaren att hitta dem. Huvudtexten kan därvid överhoppas.

8. Ju fler projekt som pågår, desto större är institutet. Den eventuella kvalitetsvinst som skulle uppstå om man koncentrerade resurserna till ett färre antal projekt motväges av att varje styrelsemedlem och potentiell bidragsgivare måste finna

att åtminstone något projekt är av speciellt intresse. Det finns således en viss trade off mellan kvalitet och kvantitet, den s.k. »feed the board» faktorn.

Att ha många pågående projekt utan att producera några skrifter vore förödande, därför sättes kombinationen med böcker och skrifter 0,5 respektive 0,25 poäng. IUI tycker det är trevligt när projekt även resulterar i avhandlingar, 0,1 poäng. Många projekt med konstiga metoder och formler är olustigt, 0,5 poäng.

9. Chefens projekt, 1/2 poäng mer än övriga projekt.

10. Att andra institutioner och myndigheter vill ösa pengar över IUI visar hur stor uppskattning forskningen vid institutet röner. Att säga nej till dylika anslag skulle visa att man ej är förtroendet värdig, även om man annars aldrig skulle ha startat projektet. 2 poäng.

11. Ett led i strävan att sprida kunskap om verksamheten vid IUI och samtidigt få ta del av andras erfarenheter är utbytet med utlandet. Uppskattande ord från betydande personer visar att vi är på rätt väg. Besök av dylika ses därför gärna. Besöksverksamheten kan dock inte drivas till överdrift. Om alla utländska forskare, speciellt från mindre, okända institutioner skulle slussas genom IUI, skulle man vara tvungen att anställa en särskild PR-man. En bättre lösning är att själv då och då resa utomlands.

12. Institutet eftersträvar god arbetsmiljö och ingen könsdiskriminering. Förutom vetenskapliga kvalifikationer avvisas ej andra. Kan kvinnliga forskare sällsättas inom teknikprojektet gives extra poäng. Ett utökad utbyte med utländska kvinnliga forskare måste ses som en potential.

13. Ordföranden M har ett stort inflytande över verksamheten. (Förmodligen av ett förbiseende, något porträtt har ännu ej satts upp.) Samarbetet mellan honom och VD löper smidigt redan på antydningnivån. Bäst kan man mäta effekten genom mattslitage i chefs- och sekreterarrummen. Före varje styrelsesammanträde utsättes mattan för omild behandling. Ju mera mattan slites, desto större tankeverksamhet och desto bättre uppfyllelse av ordförandens bud. Serien över mattslitage blev negativ 1972. Ny matta lades då in.

14. Inte endast den yttre informationen utan även den inre måste flöda för att verksamheten skall bli framgångsrik. För forskarna väsentliga upplysningar om sandstrandsgroparna på Gotland, snödjupet i de norska fjällen samt senaste nytt från maktcentrum kring Åke Ortmark delgives på särskilda forskarsammanträden. (Lars spelar väl inte tennis enbart med Ortmark?) Någon enstaka gång förmedlas även berömande uttalanden från utomstående.

APPENDIX 2 till Appendix LINDEX

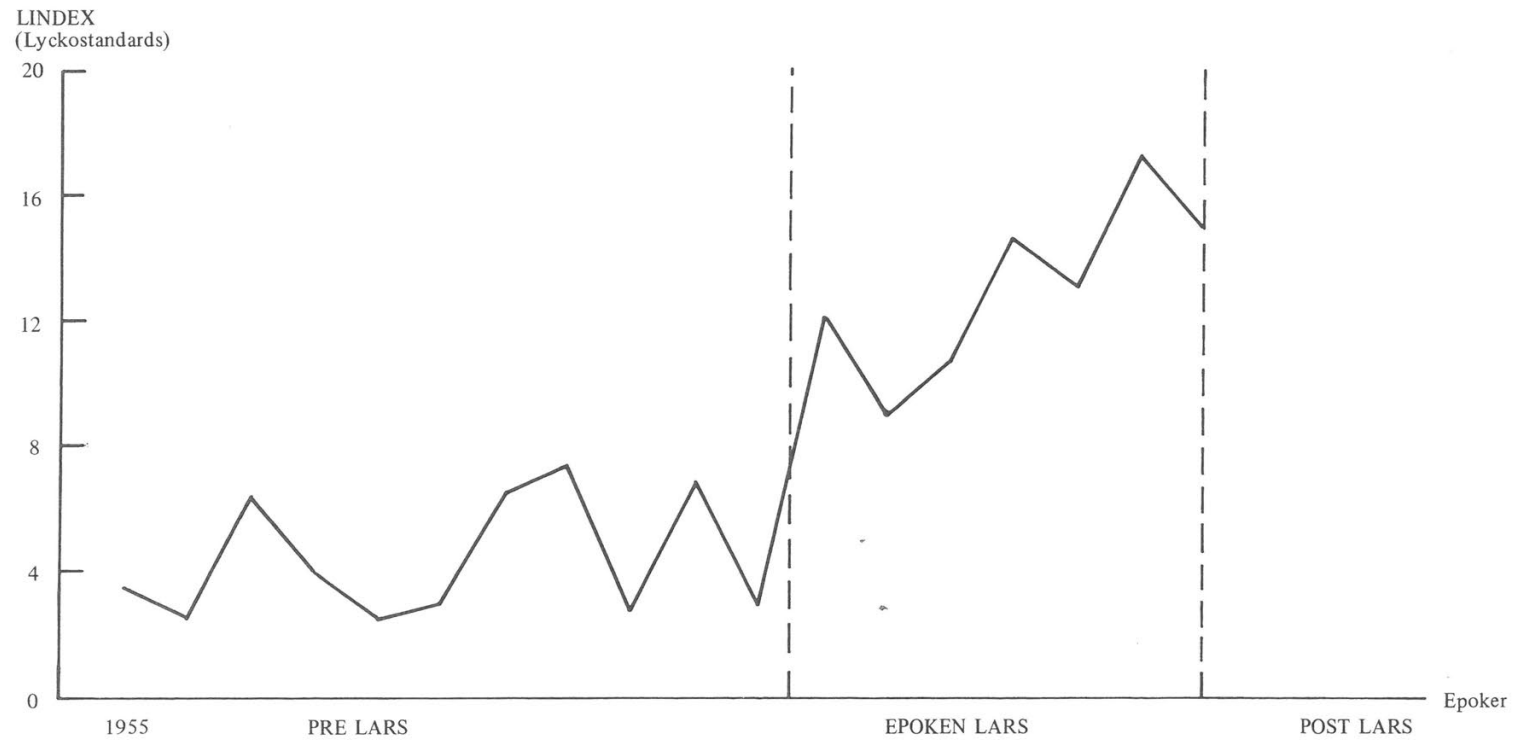
Figur 2 visar med all önskvärd tydlighet hur lyckligt verksamheten vid IUI utvecklats under den tid Lars stått vid rodret. Man lägger inte endast märke till att lyckonivån genomgick ett skift när epoken Lars började, (lyckovallen 10 genombröts då för första gången), LINDEX visar dessutom en positiv trend under denna epok. Nu måste man emellertid observera att såväl lyckomatriisen som lycko-

komponenterna är behäftade med betydande osäkerhet. Man bör därför rätteligen betrakta LINDEX som en slumpvariabel. Den gnagande, oroande frågan blir då om den lycka som demonstreras för oss i figur 2 endast är ett slumpens verk. Som alla frejdiga ekonomer antager vi raskt att lyckan är oberoende normalfördelad och vi testar hypotesen att verksamheten vid IUI i själva verket varit rent olycklig ($LINDEX < 0$). För epoken Lars kan vi förkasta hypotesen och konstatera att Lars har haft ett signifikant inflytande på IUI i positiv riktning. För pre-Lars tid är lyckan emellertid inte signifikant skild från noll. Vi finner dock tröst i det faktum att LINDEX har rätt tecken.

Figur 1. *Matrislycka*

Lyckokomponenter	Lyckopoäng													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. Antal böcker	5			0,75	2	-0,5	0,3	0,5						
2. Antal småskrifter		1		0,25	1	-1	0,2	0,25						
3. Antal avhandlingar			10	0,1				0,1						
4. Antal recensioner per bok och skrift	0,75	0,25	0,1	0,5										
5. Försäljning per bok o. skrift (Skr)	2	1		0										
6. Antal formler per bok och skrift	-0,5	-1				-0,75		-0,5						
7. Antal appendix per bok och skrift	0,3	0,2					0,1							
8. Antal pågående projekt	0,5	0,25	0,1			-0,5		1						
9. Antal timmar redovisade på teknikprojektet									1,5			1		
10. Forskningsanslag från utomstående										2				
11. Resekostnader (1000-tal kr)										4	0,5	0,5		
12. Antal Kvinnliga forskare									1		0,5	6		
13. Mattnötning (m.m.)													0,2	
14. Information (antal meddelanden per månad i genomsnitt över året)														2

Anm. Matrisen ovan är symmetrisk. För att bedöma om detta är en rimlig egenskap eller ej måste man taga ställning till frågor som t.ex. Uppnås större lycka om mycket information givs till många kvinnliga forskare än om många kvinnliga forskare giva mycket information? Efter noggrann bedömning har vi funnit att lyckan är ömsesidigt symmetrisk.

Figur 2. *Lyckan kommer, lyckan går*

APPENDIX A till Appendix 1 till Appendix LINDEK

Tabell 1. Årsvisa lyckokomponenter 1955–1972

År	Komponenter													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1955	3	2	0	31,8	3200	0,0	0,2	8	0	88	4	0	2,0	0
1956	1	5	0	1,3	2167	0,0	0,5	8	0	73	8	0	1,2	0
1957	2	3	1	50,6	3800	0,0	1,4	10	0	91	7	0	2,3	0
1958	2	5	0	36,7	2857	5,1	1,7	13	0	101	63	0	1,5	1
1959	0	4	0	29,0	4000	0,0	0,5	12	0	191	4	0	1,2	0
1960	1	5	0	14,7	2500	1,0	0,8	16	0	169	9	0	2,6	1
1961	2	4	1	14,7	6667	0,0	1,0	11	0	278	7	0	0,1	1
1962	3	8	1	56,5	2909	2,6	1,5	9	0	93	9	0	1,9	3
1963	1	1	0	62,0	19500	24,0	2,5	13	0	92	15	0	1,1	3
1964	3	2	1	42,6	7400	6,4	1,8	19	0	151	15	0	1,0	1
1965	0	3	0	12,1	10667	5,6	0,0	19	0	337	22	0	0,3	2
1966	5	4	2	43,8	5556	41,0	1,3	15	0	98	16	0	4,8	12
1967	3	6	1	55,3	8222	24,7	1,3	19	1321	336	15	2	4,5	2
1968	5	1	0	39,3	16167	18,2	1,8	22	3218	289	15	2	3,6	7
1969	9	1	0	26,8	5300	30,3	2,3	23	3663	588	68	3	3,8	10
1970	3	0	1	59,0	20000	23,7	3,0	23	1840	678	45	4	4,4	3
1971	3	1	2	43,0	34750	37,3	1,0	23	1276	403	53	5	3,8	14
1972	2	1	1	(1,3)	(41667)	(88,0)	(1,0)	29	(1800)	(600)	(75)	5	-4,7	18

Anm. Uppgift inom parentes: grov gissning

Tabell 2. Skalfaktorer

Lycko-komp.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Faktor	2,7	3,1	0,6	34,5	8568	17,1	1,3	16,2	680	244	22	1,2	2,5	4,3

APPENDIX A till Appendix 2 till Appendix LINDEX

Beräkningsalgoritm för LINDEX

SOURCE PROGRAM

SC	SOURCE STATEMENT
00000	'BEGIN'
00000	'COMMENT' CALCULATION OF LINDEX
00000	'INTEGER' I, J, T;
00001	'REAL' LINDEX;
00002	'ARRAY' A(/1:14,1:14/), N(/1:14/),X(/1:14/), Y(/1:14/);
00003	SYSACT (1, 8, 60);
00004	SYSACT (1, 12, 1);
00005	INARRAY (0, A);
00006	INARRAY (0, N);
00007	'FOR'T:=1 'STEP' 1 'UNTIL'18'DO'
00007	'BEGIN'
00007	INARRAY (0, X);
00008	LINDEX:=0;
00009	'FOR'1:='STEP'1'UNTIL'14'DO'
00009	'BEGIN'
00009	Y(/I/):=0;
00010	X(/I/):=X(/I/)/N(/I/)
00010	'END';
00011	OUTSTRING(1, ('AR'));
00012	OUTINTEGER (1,T);
00013	SYSACT (1, 2, 1);
00014	OUTSTRING (1, ('STANDARDIZED X'));
00015	SYSACT (1, 2, 1);
00016	OUTARRAY (1, X);
00017	'FOR'J:=1 'STEP' 1 'UNTIL'14'DO'
00017	'FOR'I:=1 'STEP' 1 'UNTIL' 14'DO'
00017	Y(/J/):=Y(/J/) + X(/I/)* A(/I,J/);
00018	SYSACT (1,2,3);
00019	OUTSTRING (1, ('Y=XPRIM A'));
00020	SYSACT (1, 2, 1);
00021	OUTARRAY (1, Y);
00022	'FOR'I:=1'STEPI'UNTIL' 14'DO'
00022	LINDEX:=LINDEX + X(/I/)*Y(/I/);LINDEX:=SQRT(LINDEX);
00024	SYSACT (1, 2, 1);
00025	OUTSTRING (1, ('LINDEX='));
00026	OUTREAL (1, LINDEX);
00027	SYSACT (1, 2, 1);
00028	SYSACT (1, 4, 3)
00028	'END'
00028	'END'

PINGISSPELET PÅ IUI

AV

GÖRAN ERIKSSON

En utåt föga känd men betydelsefull aktivitet som förekommer inom IUI är pingisspelandet. Av stor betydelse för spelverksamhetens befrämjande har varit det faktum att spelokal finns i nära anslutning till IUI:s lokaler. Liksom mången annan verksamhet inom institutet har dennas omfattning och utbredning bland IUI-personalen varierat och uppvisat mer eller mindre kraftiga fluktuationer över tiden. Det synes därvid som om en negativ samvariation föreligger mellan antalet forskartimmar på rummen och de i pingislokalen. Härför talar också det empiriskt observerade förhållandet att spelaktiviteten påtagligt sjunkit för forskare som haft nära förestående seminarier på egna och på andras manus.

Till de pingisspelandes grupp hör IUI-chefen Lars Nabseth. Trots synbarligen ringa träning har han lyckats besegra flertalet av institutets elitspelare. Huruvida detta kan ses som ett uttryck för chefens relativa spelstyrka eller för forskarnas underdånighet kan för närvarande ej avgöras. De kunskaper han tidigare visat prov på i tennisspelet har genom ett dokumenterat gott bordsskick kunnat överföras till bordtennisen.

En rad olika spelstilar finns representerade hos de aktiva spelarna. Först finns den kinesiskt offensiva stilen med snabba forehands smashar som vinnande slag. Frånvaro av planläggning och taktiskt tänkande är dock i viss utsträckning kännetecknande för denna spelstil. Den är därför mindre vanlig bland IUI-arna. Dess motsats är den snåla Eberharth-Schöler-stilen, där den typiske spelaren ej sällan genom ett envetet defensivt bollande kan tilltvinga sig segern. Vanligast förekommande är den allmänt kluriga spelstilen. En väl maskerad skruvad serve är ett av dess kännetecken, liksom knepiga returer som får bollen att precis snubbla över nätet och sedan dimpa ner likt en blöt trasa på motståndarens planhalva. Mycket av IUI-chefens framgångar i bordtennissporten torde sammanhånga med att det spel han har utgör en svårdefinierbar blandning av de nyss nämnda spelstilarna.

En viktig restriktion för pingisspelets bedrivande är det begränsade lokalutrymmet. Intresset och viljan att förkovra sig i spelet bland IUI-arna har tidvis skapat en efterfrågan på spel långt utöver det utbud som de två spelborden i lokalen kunnat leverera. Särskilt vissa tider på dagen, en halvtimme före och efter lunchrast har denna överefterfrågan varit markant. För att råda bot på den uppkomna bristsituationen och en gång för alla söka tillfredsställa spelbehovet framfördes tanken att IUI-konferensrummet används för träning och tävling. Potentiell spelbordskapacitet som stod oanvänd till ingen nytta fanns ju redan på plats i konferensrummet. När konferensbordet inte har de rätta internationella mät-

ten för gängse elitspel syntes det nödvändigt att korta av det i bägge ändarna samt därtill måla om detsamma i grönt med vita kanter runt om. För att på sikt trygga spelets fortsatta existens och säkra återväxten av nya framstående IUI-spelare skulle de mer spelerfarna inom institutet kunna ge kontinuerlig handledning till de mindre rutinerade.

I väntan på att dessa planer skall realiseras torde man som slutomdöme om bordtennispelet kunna hävda att det, sett i ett längre perspektiv, klart befrämjat forskningsverksamheten inom IUI genom att det stärkt IUI-personalens kondition och allmänt varit en trivselskapande faktor.

SAMHÄLLSDEBATTEN GENOM EN INPUT-OUTPUT-TABELL

AV
JAN BRÖMS

Medan vanliga medborgare hämtar politisk uppbyggelse i små röda, gröna eller blå böcker har branschföreningsdirektörerna sedan gammalt haft sin lilla ljusblå input-output-tabell. Branschföreningsdirektörens uppgift är att spegla samhällsdebatten på grundval av det unika empiriska material som där återfinns i deras speciella kolumn. Utan sin input-output-tabell skulle han stå sig slätt i samhällsdebatten. Han skulle pendla som en vindflöjel inför alla åsikter som kastas över honom från höger och vänster. Hans svar skulle vara, å ena sidan, men å den andra. Men med den stadga som endast en fast empirisk förankring kan ge vet han med input-output-tabellen i sin hand vad som skall stå i remissyttranden, och vilka åsiktsriktningar som är värda att främjas.

För den oinsatte kan logiken i branschföreningsdirektörens åsikter vara svår att följa. Han låter sig inte grupperas in i någon skala från vänster till höger. — Men endast den okunnige kan påstå att det beror på avsaknad av konsekvens. Vad han säger har heller inte sin grund i taktiska överväganden och inställsamhet i förhållande till dem som sitter på makten och pengapungen. Nej, sanningen är den att han är lika logiskt rätlinjig och omutligt konsekvent som en input-output tabell — varken mer eller mindre.

För en chef på Jernkontoret kan det exempelvis inte råda någon tvekan om sanningen av att »inte en kilometer järnväg i detta land bör få läggas ned». Land skall med stål sammanbindas. Hans inställning till försvaret och krigsmaterial-exporten är lika självklar även om han är taktisk nog att inte använda samma devis — den skulle kunna missförstås.

Input-output-tabellen lämnar också överväldigande bevis för den centrala ställning byggnadsindustrin intar i vårt lands ekonomi. Men här gäller det att se nyanserat och differentierat på tillvaron. Spikarna i ett småhus är småpotatis jämfört med rejäla bärande stålkonstruktioner i höghus. Endast den blinde kan undgå att se skillnaden mellan en fattig kommuns enkla skolbaracker och de imponerande stålsiluetter som aulor och simhallar får vid kommunalt överflöd. En gedigen ekonomisk utbildning ger vederbörande alla möjligheter att skilja vad som händer på marginalen från input-output-tabellens genomsnittssiffror.

Självklart skall tunnelbanesystemet byggas ut snabbt. Men minst lika viktigt är att man gräver djupt. Borrstål och rulltrappor är inte utan anledning några av specialiteterna i svensk industri. Dessutom blir det ju plats för allehanda rör och ledningar i marken ovanför.

Men politik är inte bara att vilja. Den tiden är förbi då en branschföreningsdirektör kunde nöja sig med att vara en levande input-output-tabell. Vill man

göra sin röst hörd måste man också kunna välja de rätta argumenten. Med en gedigen IUI-utbildning som bas bör den framåtsträvande branschföreningsdirektören ha alla förutsättningar att lyckas i det avseendet. Doktrinhistorien är en guldgruva för den som redan har sin vilja (input-output-tabellen) i skyddsomslag. Förutsättningen för att hitta något är ju att man vet vad man skall söka. Vilken tillgång är exempelvis inte doktrinen om att den samhällsekonomiska kalkylräntan är lägre än den privatekonomiska. För en chef på Jernkontoret är den en självklarhet av sådan styrka att lönsamheten av ett pipe-line-system från norr till söder och öst till väst knappast kan betvivlas. Några procent på förräntningsanspråket betyder påfallande ofta tunga metallkolosser framför enklare mekanik.

De externa effekterna är en annan guldgruva som forskarna aldrig lärt sig exploatera. Varje försök visar sig endera bli generande trivialt eller obegriplig metafysik. Därför har utnyttjandet kommit att överlåtas åt klåpare som inte generats av det triviala. En idérik branschföreningsdirektör har alla möjligheter att lyckas bättre i det avseendet, och att ta från vänstergrupperna det monopol de skaffat sig på att se de externa likheterna i tillvaron. En lämplig början vore att analysera sjöfarten. Visst är värdet av billiga sjötransporter tillräckligt stort för ett land med Sveriges utrikeshandel för att vi skall kunna hålla varvsindustrin vid liv även med statliga subventioner? De tankar i den riktningen som tänkts på IUI är ett kapital vi känner oss säkra på kommer att förvaltas väl vid Jernkontoret.

Men framför allt gäller det att ge en rättvis bedömning åt alla de externa effekter stålindustrin själv sprider. Utan stålverk ingen verkstadsindustri, utan verkstadsindustri inga kullager, utan kullager inga bilar, utan bilar ingen privat konsumtion, utan privat konsumtion armod och nöd. En expert på spridningsprocesser vet hur mycket vi har att tacka stålindustrin för. Kan han dessutom invertera sin input-output-tabell har han fakta som räcker för åtskilliga middags-tal.

NABSII LIKNELSER

AV

LARS WOHLIN

Under den tid som den lärde dr N-son verkade vid indus-folkets lärdomsberg för tro och vetande samlade han kring sig ett stort antal lärjungar. Dessa reste sedermera ut i världen och spred hans läror och utgävo många verk i vilka profetens tankar och visdomsord vidareutvecklades. I en av dessa nedteckningar — det s.k. Bossväldiska testamentet från anno MCDLCLLLIXIIV, återfinns fragment av de metaforer, fabler och liknelser vilka den vise mannen så ymnigt lät flöda ut över folket.

Vargen och indus-folket

Så talte dr N-son inför allt folket: »Indusmännen haven ofta anklagats för att ropa på vargen när det egentligen är fråga om vanliga konjunktursvackor. Den risken finns uppenbarligen också denna gång. Men det är en väsentlig skillnad. Enligt mina begrepp har vargen, att döma av tabellmaterialet på väggarna och i programhäftet, redan varit här och ätit i våra serier. Vad det nu gäller är att han inte skall trivas så bra att han tar hit hela släkten.»

Indus-folkets ledande män lystrade. Ingen kände sig dock säker på deras rätta uttolkning utan att dock vilja tillstå detta inför sin nästa. Låten mig vägleda Eder i förståelsen av denna liknelse. Varför brukade indus-folket ropa på vargen? Till vad nytta kunde vargen vara dem? Man erinrar sig en samtida liknelse om pojken, som vallade getter och som i sin brist på sysselsättning så ofta ropade: Vargen kommer! att till sist kom byborna inte till undsättning när vargen verkligen slog till. Detta kan ge oss en ledtråd. Om indus-folket var vallpojken, vem var då byborna? Det var soldematerna som var ängsliga för sina getter även om de ej hade något till övers för den oduglige vallpojken. Nu hade vallpojken i stället ropat på vargen för att denne skulle skrämma bort soldematerna, som var så elaka mot honom. Vem är då vargen? Vargen representerar här en farsot som angrep själva vinstnerven hos getterna. I ilskan över soldematerna åkallar vallpojken onda makter (vargen) för att i sin egen undergång dra med sig indus-folket. Liknelsen utmynnar i ett mörkt, jämlikt undergångsperspektiv.

I en annan liknelse — som har karaktären av en systemimmanent allogorisk protest — önskade dr N-son istället visa oss på en väg ut, på att det finns en öppning mot något annat. Liknelsen är en alludering på sagan om vargen och rödluvan:

Det var en gång en fredlig skogsbonde som uppfödde produktionsserier — små dubbeldeflaterade tamdjur som ständigt förökade sig under hans goda vård.

En dag saknades flera av hans tamdjur – fler än han kunde påminna sig någonsin hade varit borta. Familjen hotades av svält. Bonden misstänkte att det som vanligt var vargen som varit framme och ätit av hans produktionsserier. Genom dr N-sons analys förstår han dock att det denna gång har varit någon annan – den elaka marxianen rödluvan kallad – och hennes mormor Lenina som stulit djuren. När detta står klart för honom lockar han vargen till dennas stuga där rödluvan är på besök. Vargen äter upp både rödluvan och mormodern. Den soldematiska jägaren som är ute på jakt efter vargen skjuter denne med ett välriktat kapitaltillskott och räddar till sin förvåning rödluvan, när han sprättar upp djuret. Rödluvan håller sig i rädsla för vargens släktingar hemma och vågar sig inte i fortsättningen ut för att stjäla bondens tamdjur. Man ser möjligheten till en fortsatt förökning av tamdjuren till bondens fromma, där de onda krafterna balanserar varandra.

Skenbart mångrus

»Man får stundom vid behandling av vår ekonomiska statistik en känsla av att ha lämnat den verkliga världen och att man i stället befinner sig i någon slags statistisk månvärld full av kratrar och statistiskt grus.»

Dr N-son tar oss här med på en lång färd genom en skenvärld – ett slags Disneyland of statistics. På denna »train of thought» får man uppleva många ohyggligheter: Produktivitetsutvecklingen i bokförlagen, uppskattningar av den privata bostadskonsumtionen, kapitalstockar i fasta priser m.m. När resan väl är slut har man gripits av den förlamande insikten om den ekonomiska forskningen som en analys av skuggspelet på den platoniska grottväggen. Man flyr förskräckt denna science fiction-värld, denna värld av fantasivetenskap.

Det ligger dock något mer i liknelsen, något av dr N-sons vetenskapliga testamente. Forskningen skall vara som en månfärd. Det är först när man avlägsnar sig tillräckligt långt från den verkliga världen som man klart börjar urskilja de stora linjerna. Endast från en exogen punkt som är oberoende av den verkliga världens förändringar kan man kartlägga och uppskatta den verkliga världens värden.

Väl framme vid månen gör man ett oerhört litet urval jämfört med totalpopulationen. Detta lilla urval – som kostat fantastiska summor – underkastas sedan en minutiös undersökning. På detta urval baserar man generella slutsatser om hela månvärlden.

EN SVENSK DRAMATIKER

AV

ULF JAKOBSSON

Bakom namnet Lars Nabseth döljer sig en av våra förnämsta samtida dramatiker. Vi skall här som hastigast försöka belysa några delar av hans omfattande verksamhet.

Genombrottet skedde i det brett upplagda episka dramat »Löneökningarnas verkningar inom industrin». Författaren har här varken väjt för det långa tidsperspektivet eller för att låta dramat utspelas på flera platser samtidigt. Verkets kännetecken är dess realism och mycket starka verklighetsanknytning, men där finns också målande bildspråk och element med mycket stark symbolisk verkan. En metafor som t.ex. »droppen som kommer bägaren att rinna över» undgår inte att etsa sig fast i ens minne.

Men Lars Nabseth har också skördat framgångar inom den lättare genren. Han ligger t.ex. bakom »Egenarbetet», en luftig komedi i tre akter, (varje akt omspanner ett år). Handlingen är fjäderlätt, men förvecklingarna, infallen och de glada upptågen är legio.

Författaren har ofta varit influerad av de samtida anglosachsiska strömningarna. Det är därför inte förvånande, att han under senare tid kommit att ägna sig åt serieproduktioner och långkörare liknande de brittiska succéerna, »Familjen Ashton» och »Coronation Street». Han har t.ex. under senare tid varit medförfattare i en svensk serieproduktion med det betecknande namnet, »Långtidsutredningen». Men sina kanske största framgångar har författaren nått i »Spridning av Ny Teknik», en kassapjäsa av internationellt snitt. Här spelar författaren upp hela sitt register. Han rör sig hemvant i världens huvudstäder och låter oss blicka in i ständigt växlande miljöer. Persongalleriet är stort och vi får i skådespelet följa många fascinerande levnadsöden. Vem kan t.ex. glömma den italienske greven, den siste av ätten della Congiuntura. Ett av skådespelets starkaste partier är för övrigt det, där grevens lätta förvirring övergår i vansinne varefter han, greve Istituto Nazionale per lo Studio della Congiuntura, kastar sig ned i de evigt brinnande tunnelugnarna.

Mycket har alltså hänt, men mycket återstår. Senast har vi fått bevittna hur hjälten, efter ett sjöäventyr, rör iland den stenrike direktör Volkswagner, varpå direktören trycker en halv miljon D-mark i den förvånade hjälten's hand. Man anar upptakten till en ny räckta märkliga händelser. Vi väntar på dessa med spänning.

LARS NABSETH OCH EGENARBETET

AV

BERTIL LINDSTRÖM

Lars Nabseth har som bekant planerat att studera egenarbetet. »Gör det själv» brukar andra säga. Nu har han inte gjort någon sådan studie själv utan överlåtit uppgiften på övertecknad (vars tid verkligen är övertecknad ändå). Orsaken till denna överlåtelse torde vara att LN varit alltför hårt sysselsatt med egenarbete. Vari kan då detta ha bestått?

Här skall en tänkbar förklaring ventileras, nämligen den att LN har spelat tennis själv istället för att överlåta detta arbete till Janne Lundqvist.

Det torde ställa sig avsevärt billigare att själv föra tennisracketen framför att hyra JL för uppgiften. JL begär säkert minst 100 kr per timme för att spela tennis för LN:s räkning. För att kunna köpa en timmes sådan tjänst måste LN tjäna minst 500 kr före skatt. (När han blivit chef för Jernkontoret torde summan vara ännu större.) Även om detta motsvarar så mycket som två och en halv timmes arbete måste det vara mer lönsamt för LN att spela sin tennis själv. Ty han bör vara tillräckligt skicklig för att spela lika mycket tennis på två timmar som JL gör på en.

Därmed torde en samhällsekonomiskt inoptimal resursallokering uppkomma. Ty det är inte troligt att JL kan utreda lika mycket på en halv timme som LN utreder på en hel.

Hur mäts då tennis respektive utredningar? Båda kan mätas från outputsidan respektive från inputsidan.

Innan vi går in på hur själva mätningen från input- respektive outputsidan går till kan det kanske vara på sin plats att närmare definiera begreppen. Till den ekonomiska teorins många paradoxer hör att det som betecknas som input ofta av gemene man uppfattas som output och vice versa. Svett, dvs. transpiration, uppfattas nog av de flesta som output. I ekonomiska resonemang är svett emellertid att betrakta som input, eller åtminstone som en aspekt av inputprocessen. Om man å andra sidan stoppar in pengar i en automat för att köpa en tablettask är detta att betrakta som output även om de flesta är benägna att kalla det för input. Likaså är det output, när tabletterna stoppas i munnen för att så småningom i mer eller mindre upplöst form vandra vidare ned till magen.

Den utomordentligt stora skicklighet i tennisspel som JL uppvisar torde medföra att han utpressar relativt få svettdroppar per tidsenhet, när han ägnar sig åt denna verksamhet. Därmed blir också hans input litet, när han spelar tennis. Däremot blir hans input per tidsenhet desto större, när han utreder. När det gäller LN torde det förhålla sig tvärtom.

Om vi således mäter tennis från inputsidan och därvid använder oss av mängden utpressade svettdroppar som mått, kommer vi fram till resultatet att JL:s svettning ökar starkt om han ägnar tennisspelande en timme mindre och utredande en timme mer. För LN torde svettningen minska – åtminstone bör ökningen bli mindre än för JL. Detta förhållande kan uttryckas matematiskt om vi först definierar ett begrepp, marginell transpirationskvot (Marginal Rate of Transpiration, MRTP). $M RTP_{TU}^{JL}$ utsäger hur många svettdroppar färre JL utpressar vid tennisspel, när han skall utpressa ytterligare en svettdroppe vid utredande. På samma sätt utsäger $M RTP_{TU}^{LN}$ hur många svettdroppar färre LN utpressar vid tennisspel, när han utpressar ytterligare en svettdroppe vid utredande, uppenbarligen är $M RTP_{TU}^{LN} > M RTP_{TU}^{JL}$

Vid mätningen av tennis respektive utredande från outputsidan kan man lämpligen utgå från vad en för båda verksamhetsgrenarna gemensam finansiär, M, är villig att betala. Han torde inte vara villig att betala LN särskilt mycket för en timmes tennisspel (om han inte själv fick nöjet att vinna över LN) under det att det däremot har visat sig att han betalat ganska mycket för en timmes utredande utfört av LN. När det gäller JL torde det förhålla sig tvärtom. Han är säkert villig att betala ganska mycket för en timmes tennisspel utfört av JL (Åtminstone om han slipper förlora mot JL) men däremot inte lika mycket för en timmes utredande utfört av JL.

Om vi således mäter tennis från outputsidan och därvid använder oss av från M utbetalade pengar som mått, kommer vi fram till att beloppet ökar, när LN ägnar utredande en timme mer och tennisspel en timme mindre. Om å andra sidan JL förändrar sin tidsanvändning på motsvarande sätt minskar det av M utbetalade beloppet – åtminstone torde ökningen bli mindre än för LN. Detta förhållande kan också uttryckas matematiskt om vi först definierar ett begrepp, Marcus transformationskvot (Marcus Rate of Transformation, MRT).

$M RT_{TU}^{JL}$ utsäger hur många kronor färre M utbetalar, för JL:s tennisspel, när han skall utbetala ytterligare en krona för JL:s utredande. På samma sätt utsäger $M RT_{TU}^{LN}$ hur många kronor färre M utbetalar för LN:s tennisspel, när han skall utbetala ytterligare en krona för LN:s utredande. Uppenbarligen är $M RT_{TU}^{LN} < M RT_{TU}^{JL}$ vilket också stämmer med vår slutsats ovan, om att det är mindre effektivt att låta LN spela tennis och JL utreda än vice versa.

Ett för den ekonomiska forskningen olöst problem är att

$$M RT_{TU}^{JL} \neq M RTP_{TU}^{JL} \quad \text{och} \quad M RT_{TU}^{LN} \neq M RTP_{TU}^{LN}$$

Man kommer således till olika resultat beroende på om man mäter produktionen från outputsidan eller inputsidan. En möjlig lösning på detta skulle vara att socialisera M och därmed låta såväl tennispelet som utredandet ske inom den offentliga sektorn. Som bekant mäts produktionen inom denna sektor från inputsidan. Ett intressant resultat av detta skulle vara att vi fick anledning att revidera vår ovanstående slutsats om den effektivitetsförlust som uppkommer, när LN spelar tennis istället för att utreda samt JL utreder istället för att spela tennis. Data skulle nämligen peka på att det vore effektivast att låta LN spela tennis och JL utreda. Åtminstone tills LN:s tennisskicklighet och JL:s utredningsskicklighet hade ändrats därefter att

$$\text{MRTP}_{\text{TU}}^{\text{JL}} > \text{MRTP}_{\text{TU}}^{\text{LN}} .$$

THE TRUE STORY OF LARS NABSETH

AV

EVA THIEL och BIRGITTA SWEDENBORG

Lars Nabseths flitiga resande är väl känt såväl inom som utom institutet. Vid flera tillfällen har institutets personal kunnat glädja sig åt livliga skildringar av livet i stora världen. Med kännedom om den klädsamma blygsamhet som karakteriserar Lars har många av oss emellertid anat att resorna egentligen haft ett mycket viktigare syfte än vad Lars velat ge sken av.

I avsikten att klarlägga det verkliga syftet med Lars' resande bad vi att få gå igenom de stora nyhetsbyråernas opublicerade bildmaterial. Resultatet blev minst sagt sensationellt — eller vad sägs om följande:

N. på blixervisit i Vita Huset

NIXON & NABSETH (WITH INTERPRETER) DISCUSSING TRADE AGREEMENT

N. efter avslutade överläggningar
med Heath och Pompidou på
Chequers

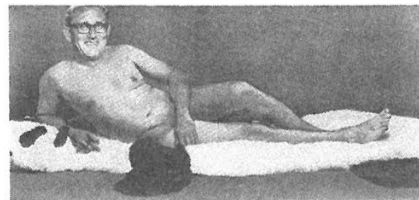
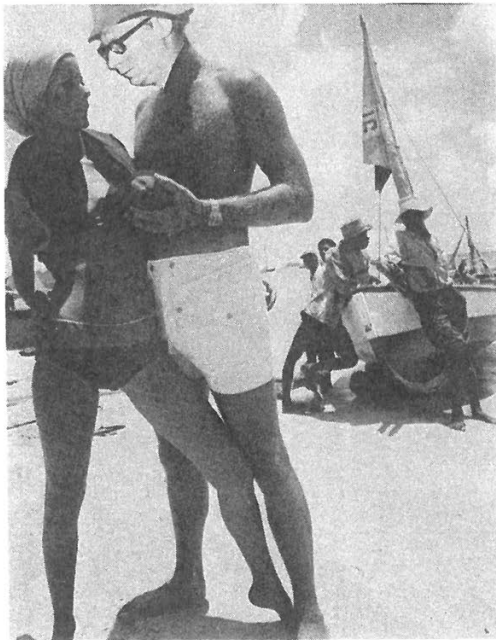
Edward Heath et Georges Pompidou aux Chequers.

Vers l'Europe des réalités

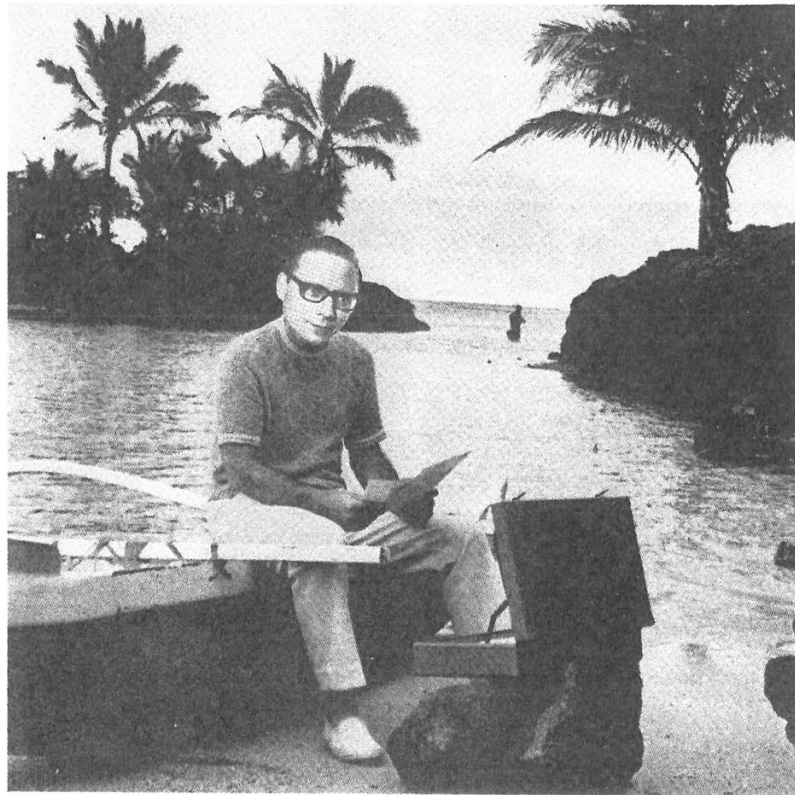
N. mottas av statsminister Palme och det sedvanliga uppståndet av journalister.

Liksom sin ryktbare amerikanske kollega (se lilla bilden) betraktas N. allmänt som en »swinger».

Här ses N. vid en mellanlandning på Bahamas

Här har ett av N.'s många uppdrag fört honom till Rio i karnevalstider

Bäst trivs dock N. (enligt egen utsago) då han kan koppla av i den lugna atmosfären på IUI

HÄNT I VECKANS AFFÄRERs flygande reportrar har besökt Lars Nabseth, docent i nationalekonomi och avgående chef för IUI

REPORTRAR: ANITA LIGNELL och GUNNAR DU RIETZ

- Rep* Berätta först litet om Er själv! Har Ni alltid velat bli chef för IUI.
- Forskningschefen* (i fortsättningen kallad »forsk»): Nej, från början hade jag velat bli lokförare. Sedan siktade jag på att bli succéförfattare. Det var mera av en slump att jag så småningom hamnade på denna post.
- Rep* Vilken var Er första åtgärd som forskningschef?
- Forsk* Att räkna ut min lön efter skatt.
- Rep* Nå, men Ni har kanske litet mer erfarenheter som Ni kan delge vår läsekrets? Vad är det viktigaste i Institutets arbete?
- Forsk* Uppgiften att värva anslag. Den står i särklass. A och Ä i arbetet på institutet är anslagsraggningen. Övrigt arbete får representeras av bokstaven Ö.
- Rep* Är det inte att undervärdera era medarbetares insatser?
- Forsk* På intet vis. Deras existens bygger ju på att jag lyckas skaffa anslag. Och för vilka skulle räknedamerna räkna och skrivdamerna skriva om inte forskarna fick anslag?
- Rep* Ja, men i alla fall. De utför ju dock ett väsentligt arbete.
- Forsk* Ja, ja – men ni får inte haka upp er på språkliga detaljer.
- Rep* Nej, men ändå bara bokstaven Ö
- Forsk* Tjata inte om det nu!
- Rep* Berätta då om anslagsäskandena. Vilka mecenater värvar Ni?
- Forsk* I första hand vänder vi oss till Industriförbundet och Arbetsgivareföreningen. När dessa tillflöden tryter bankar vi på departementsportarna för statliga bidrag. Vi får även anslag utifrån, bl.a. från England, Tyskland och USA.
- Rep* Volkswagen ger visst sitt stöd i form av både pengar och varor? Jag såg just att Ni anlände i en ny K70!
- Forsk* Au contraire, som tysken säger. Bilköpet bör snarare ses som en taktisk åtgärd i anslagsanskaffandet.
- Rep* Låt oss övergå till ett annat ämne. Vi har hört att Ni är närmast fascinerad av detta med industriutvecklingen i Sverige. Det gäller då särskilt den här frågan: Hur klarar Sverige att hålla Europas högsta löner?

- Forsk* Mina kunskaper om industrin byggdes upp genom forskningsarbete på IUI under 50-talet och sedan på Industriförbundet där jag under en tid var chef för den ekonomiska avdelningen. Jag har läst, intervjuat, studerat statistik och funderat — allt för att få reda på hur det förhåller sig.
- Rep* Har Ni svarat färdigt nu?
- Forsk* Nej, det har jag inte. Jag erkänner att frågan är allt för svår. Man kan visserligen peka på en hel del saker som nyckeln till framgången: bra produkter, fin produktionsapparat, god arbetskraft och skickliga ledare och annat. Man vet dock inte om man någonsin skall kunna avslöja dessa dunkla orsakssammanhang i den svenska löne- och produktivitet-utvecklingen.
- Rep* Är det inte så att vi i Sverige inte längre klarar de höga lönerna? Vid det givna internationella konkurrensläget där våra konkurrentländer nu håller på att komma ifatt oss när det gäller industriprodukternas kvalitet medför de fortsatt starka kostnadsökningarna i Sverige en press nedåt av marginalerna mot lönsamhetsgolvet. Påföljden blir att självfinansieringsgraden, expansionslusten och riskviljan reduceras. Denna utveckling har redan givit upphov till minskade industriinvesteringar under senare hälften av 60-talet. Man kan redan idag avläsa resultaten i form av en svag industriell tillväxt, förlorade exportmarknader och ökad arbetslöshet.
- Forsk* Hur fan visste Ni allt det där? Det skulle ju jag säga.
- Rep* Vi reportrar på HVA förbereder oss alltid grundligt inför våra uppdrag. Det här var bara en liten demonstration. Ni ska inte tro att Ni kan snacka bort mig inte.
- Forsk* Det har jag aldrig sagt!
- Rep* Nej men det där med Ö
- Forsk* Ni kan tydligen inte sluta tjata om det där! Den bild Ni har av den nuvarande ekonomiska situationen är emellertid ofullständig. Förutom det Ni nämnde om lönsamheten och investeringarna inom industrin vill jag ytterligare peka på sänkt soliditet, forskning och nyföretagande som ytterligare indikatorer på fundamentala balansrubbnings i vår ekonomi.
- Rep* Det väsentliga måste ju ändå vara att vårt höga relativa löneläge dämpar investeringarna. Vilka valmöjligheter har då politikerna i denna ekonomiska situation?
- Forsk* Regeringen har i denna sats fyra handlingsalternativ. Det mest önskvärda och det som regeringen ännu hoppas på, är investeringsalternativet. Det andra är svältlinjen. Det tredje är devalvering och det fjärde är en långsiktig upplåning utomlands. Om inte ordentliga åtgärder vidtas omedelbart kommer vi att tvingas in i en svältpolitik — engelska sjukan. Denna åsikt har jag framfört under många år men ännu har inget skett.

- Rep* Varför satsar man då inte mera på den mest gynnsamma linjen — investeringsalternativet? Devalvering, skuldsättning och i ännu högre grad svält förefaller ju mycket dystert för oss konsumenter.
- Forsk* Man försöker leda hästen . . . eller var det åsnan? . . . okey, hästen till brunnen för att dricka, men när hon kommer dit har vattnet frusit i det bistra svenska klimatet.
- Rep* Vad menar Ni med denna liknelse?
- Forsk* Regeringen har i sin socialistiska jämlikhetsiver kastat ut barnet med badvattnet.
- Rep* Haha — — Ert tänkande verkar något diffust — —
- Forsk* Jag tänker inte låta mig provoceras av Era simpla kommentarer. Jag fortsätter. Det är nämligen så att man nu blir tvingad att gå över ån efter vatten. Vattnet är nämligen fortfarande varmt i andra brunnar. Lönsamhet kan fortfarande uppnås i andra länder.
- Rep* Ni tänker förstås på våra ökade investeringar utomlands och frihandelsavtalet med EEC.
- Forsk* Vårt beslut att stå utanför den Europeiska gemenskapen kommer ytterligare att underbygga de politiska och konjunkturella tendenser som idag medför att vi obönhörligt glider in mot svältlinjen. Jag tror att inom ett decennium kommer vi att ha förlorat vår position som Europas höglöndeland nummer ett. Regeringens ekonomiska politik både när det gäller interna frågor — försummandet av industriinvesteringar — och externa — uteslutandet av medlemskap i EEC — kommer att ge allvarliga konsekvenser för den ekonomiska tillväxten i framtiden.
- Rep* Ni är att betrakta som en industrins representant. Hur påverkar det Era relationer till regeringen?
- Forsk* Jag spelar tennis på samma tider som Olof Palme och blir i mitt spel ofta störd av förlupna bollar från Palmes bana. Till råga på allt tvingas jag ibland efter matcherna bada bastu tillsammans med denne tennisens Egon Kjerrman. Dessutom tillbringar jag, liksom statsministern och utrikesministern, somrarna på Gotland. Kontakterna upprätthålls alltså trots att jag är starkt kritisk till såväl dess tennis som ekonomiska politik under senare år.
- Rep* Förutom då med tennis, med vad kopplar en hårt arbetande forskningschef av på fritiden?
- Forsk* Jag läser en hel del . . . Jack London, Schopenhauer m.fl. Dessemellan kastar jag mig med vilda vrål i min stora swimmingpool.
- Rep* De här vilda vrålen — fyller de någon speciell funktion?
- Forsk* Inte alls! De är en ren bieffekt när jag mitt i språnget brukar komma ihåg att poolen inte är fylld.
- Rep* Er fritid tycks vara väl utfylld med stimulerande aktiviteter. Låt mig ställa en annan personlig fråga. Effektiva chefer brukar alltid ha något

- specialknep för att nå toppen. Har Ni något att rekommendera de i vår läsekrets, som också vill nå chefspositioner?
- Forsk* Jag brukar äta en smaskig kaka till kaffet. Ännu bättre är förstås en bakelse med grön marzipan eller allra helst tårta med grädde, choklad, mandelmassa — — — — m m m m — — — —
- Rep* Ni står i begrepp att tillträda en ny befattning som chef för Jernkontoret. Vad kan då Lars Nabseth om järn och stål?
- Forsk* Inte så mycket — men jag brukar ta mig ett järn till maten då och då. (Haha). Förresten om jag inte minns fel så kunde inte Ragnar Sundén så mycket heller när han kom dit!
- Rep* Ni minns fel — men låt oss inte hänga upp oss vid det. Låt mig i stället få fråga så här:
Har Ni som avgående forskningschef några råd att ge till den tillträdande forskningschefen?
- Forsk* Inför den stundande uppföljningen av långtidsutredningen skulle jag vilja rekommendera en rationaliseringsåtgärd. Slopa enkätformen! Anmoda i stället företagen med hjälp av annonsering i dagspressen att ringa in sina uppgifter till IUI.
- Rep* Vad skulle det vara bra för?
- Forsk* På det viset minskas ju vårt arbete
- Rep* Ja, jag förstod att det var något sådant.
- Forsk* Avbryt mig inte! Även företagen tjänar på arrangemanget
- Rep* Ha, ha!
- Forsk* I stället för att vi ringer varje företag ett tiotal gånger i jakten på rätt person, så ringer vederbörande helt enkelt upp oss. Vi behöver då bara ta emot ett samtal från varje företag. Mycket enkelt. Alla tjänar på det.
- Rep* Jo, jo! Säg inte att Ni tänker tjäna pengar på det också! Det skulle inte förvåna mig om Ni tänker föreslå att institutet tar ut en »enkelhetsavgift» på 10 kronor av varje företag!
- Forsk* Jag skulle just komma till det! För oss inom industrin är, som Ni förstår, *lönsamheten* verksamhetens
- Rep* Säger Ni A till Ö så går jag!
- Forsk* A till Ö. Därför är detta ett utmärkt sätt att
Säg redaktörn? Hallå! Vänta! Redaktörn! Ni har ju inte hört fortsättningen! Redaktörn! Kom tillbaka!

Gärna

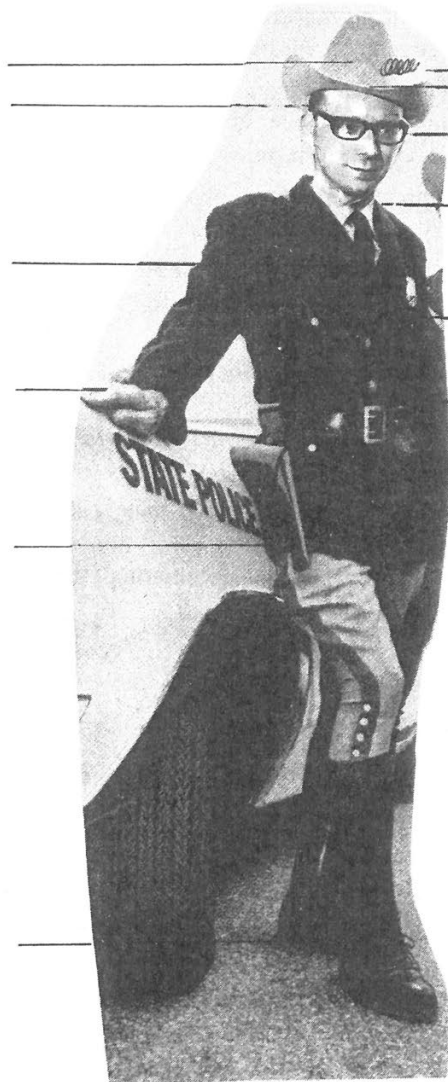
Silverstänk

Järn innanför västen

Knogjärn

Skjutjärn

Klackjärn

Fjäder i hatten
Spikrak bena

Nerver av stål

Stämna av silver

Hjärta av guld

Plåtmage

LITEN ORDLISTA

sammanställd till hjälp för LN då järnridån går upp och han framträder på scenen (f.f.g.) som »Ironsida» i musicalen »Sound of Steel», ett valsverk från Wien.

AV

LARS KRITZ

Cirkulationsskrot, benämning på Volkswagen K 70, som ständigt cirkulerar mellan serviceverkstäderna.

Dagbrott, blir allt vanligare i Stockholm.

Ferrum, hotell i Kiruna.

Hejarsmide, Tore Skogmans egna visor.

Järnförening, se Jernkontoret.

Järnhårda lönelagen, formulerades först av Ricardo men utvecklades av LN i avhandlingen »Löneökningars verkningar».

Järnporten, Kungsträdgårdsgatan 10.

Martinugn, Martin Ljung felstavat.

Masugn, öppen spis i Dalarna.

Skrot, det mesta.

Stränggjutning, den process under vilken den ekonomiska politiken tar form i finansdepartementet.

Stål, fänrik i 1808–1809 års krig mellan Sverige och Ryssland.

Stålberg, (1) överproduktion av stål, jfr »fläskberg».
(2) Finlands förste president.

Ståltråd, inom Bruks societeten använt uttryck, synonymt med »den röda tråden». Man talar t.ex. om »ståltråden i framställningen».

Järnsparv, rostbrun färg, kolsvart näbb, stålfjädrar, härdad, talrik i Bergslagen.

Järnsvamp, † † †

Järnvägsbank, har till uppgift att finansiera SJ, kontor vid Sergels torg.

LÖRDAGEN DEN 18 MAJ 1961

AV

YNGVE ÅBERG och JOHAN FACHT

Det var en underbar morgon i maj. Den klara vårluften fullkomligen ångade av dofter — fuktig mylla, knoppande björkar, krokusar, snödroppar . . . Fåglarnas kvitter och värbäckarnas porlande steg som ljuv musik mot den klarblå himlen.

Jag drog in ett djupt andetag och kände en ilning av välbehag inför den myriad av luktförnimmelser som strömmade genom mitt sinne. Familjen satt redan i bilen redo för den vårutflykt som vi så länge planerat — allt var upplagt för en perfekt veckohelg. Jag vände mig om och kastade en gillande blick på vårt hus innan jag lät den tunga metallgrinden slå igen. Telefonsignalen kändes som en kall vindil ur ett skuggigt hörn av trädgården. Trots att den knappt var hörbar genom husets stängda dörrar kändes den obehagligt påträngande. Jag tvekade kanske trettio sekunder innan jag beslöt mig för att gå in och svara. I mitt undermedvetna måste jag ha hoppats på att det skulle sluta ringa innan jag hann in, eftersom jag inte gjorde mig någon överdriven brådska. Med en egendomlig känsla av uppgivenhet lyfte jag telefonluren.

— Ja? —

— Äntligen har jag fått tag på Er! Ja, det här är professor O'Lean på Handelshögskolan. Vi har råkat i en krissituation här på skolan då förste opponenter på lic. Nabseths disputation hastigt insjuknat. Eftersom jag vet att Ni är verksam inom ett närbesläktat område tar jag för givet att det inte bereder Er några större svårigheter att hoppa in med så här kort varsel. Disputationen börjar om en halvtimme. Jag skickar en av mina amanuenser i en taxi. Tack på förhand för Ert tillmötesgående. —

— Men, —

Den iskalla kopplingstenen ringde i mitt öra.

Jag minns inte hur länge jag stod där med luren i handen. Tankarna virvlade runt i mitt huvud och jag kände skräcken komma krypande. Naturligtvis borde professor O'Lean kunna ta för givet att en person i min ställning har läst Nabseths avhandling — vad den nu hette — men hur förklarar man för honom att man nu inte gjort det?

Jag reagerade knappt när min fru kom in i hallen och frågade.

— Vad är det med dig! Du är ju alldeles likblek. —

— Det var professor O'Lean som ringde — jag skall opponera på en avhandling om en halvtimme. Han tog för givet att jag läst avhandlingen, men jag vet i själva verket inte ens vad den heter. Jag hann inte säga det till honom förrän han lade på luren. —

Som i trance gick jag in i vardagsrummet och fram till barskåpet. Jag hällde upp en stor whisky som jag svalde utan att blinka. Känslan i armar och ben började sakta återvända och jag gick långsamt fram till fönstret under det att jag tog en klunk av min andra whisky.

Det föreföll inte ha gått mer än några minuter förrän ljudet av en häftig inbromsning på gatan utanför talade om att taxin med amanuensen hade kommit. Min fru hade under tiden tagit fram min frack och med samma entusiasm som den med vilken en dödsdömd snickrar på sin egen galge klädde jag om.

Den mötande trafiken på motorvägen tätade alltmer av bilar fyllda med glada, förväntansfulla familjer på väg till sina sommarstugor. Jag svor tyst för mig själv och förbannade min oförmåga att säga nej i situationer som denna. Ilskan började välla upp inom mig och jag började fundera på något sätt att ta mig ur det hela. Kasta mig ur bilen? Slita tag i ratten och tvinga bilen ur vägen? En blick på hastighetsmätaren räckte för att få mig på andra tankar.

Efter en färd som skulle hedrat vilken svensk biltjuv som helst stannade taxin utanför Handelshögskolan. Den tunga ekporten såg dystrare ut än vanligt och den livlösa fasaden förde tankarna till något dammigt gammalt arkiv.

Mina ben kändes tunga som bly när jag gick de få stegen upp mot porten. Innanför denna port skulle jag vara räddningslöst förlorad. Jag tvekade, stannade upp — som lyssnande efter den trumpetstöt som i min barndoms matinéfilmer alltid brukade förkunna det undsättande kavalleriets ankomst. Amanuensens otåliga påskyndan fick mig att rycka till och hastigt ta de få stegen in i porten. Den pneumatiska dörrhållaren gav ifrån sig en tydlig suck när den tunga porten slog igen bakom mig.

Från den ganska välfyllda aulan strömmade ett lägmält, men förväntansfullt sorl och det var uppenbart att meddelandet om mitt plötsliga inbrott givit åhörarna en pirrande känsla av sensation. Jag konstaterade, när jag gick gången ned mot podiet, att betygsnämnden som vanligt satt uppradade på en av de första bänkraderna. Jag kunde i professor O'Leans ansikte skönja resterna av en sömnlös natt och hans ansträngda leende avslöjade att han var en man på gränsen till total nervkollaps. Uppe på podiet satt en blek respondent och fingrade nervöst på en penna.

— Herr Ordförande, mina damer och herrar —

Jag gjorde en lång konstpaus och stirrade ned på avhandlingen som låg framför mig. *Löneökningars verkningar Löneökningars verkningar?* vadå, löneökningars verkningar? Jag försökte febrilt att få min hjärna att koppla. Omslaget var illustrerat med vad som med lite god vilja skulle kunna tydas som indifferenskurvor med en »expansion path» inritad. Löneökningars verkan? Det måste naturligtvis handla om konsumtionsteori — ja, självfallet, så var det! Jag lyfte huvudet och skred till verket.

— Respondenten — började jag — har gjort en stor och ingående undersökning av löneökningars verkningar. Han har ur både teoretisk och empirisk synvinkel undersökt hur löneökningar påverkar individernas konsumtionsmönster och därigenom också efterfrågan. För att understryka den konsumtionsteoretiska inriktningen på studien har författaren till och med valt att pryda omslaget med indifferenskurvor —

Jag tyckte mig märka en viss förvåning i auditoriet och i vitögat såg jag professor O'Lean skruva oroligt på sig. Lätt irriterad över den brist på respons jag fick beslöt jag mig för att direkt höja nivån och visa prov på min stora beläsenhet och tankeskärpa.

– Enligt Friedman – fortsatte jag – bör man skilja mellan permanent och transitorisk inkomst respektive konsumtion. Denna fundamentala skillnad har inte tillräckligt starkt betonats av respondenten – fortsatte jag med uppbringande av all den pondus jag kunde mobilisera. Ett så urvattnat påstående var jag säker på att kunna belägga i vilken tabell som helst och jag slog nonchalant upp boken på måfå för att kasta mig över första bästa tabell.

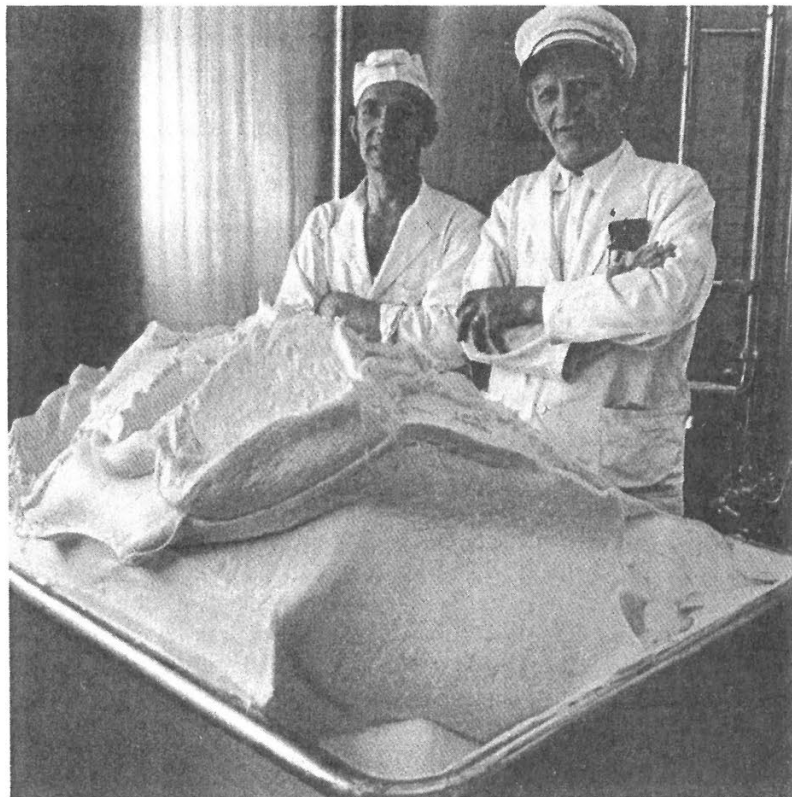
– Tag exempelvis tabellen på sidan –
Rubriken till kapitel 4 stirrade emot mig. *Företagens anpassning till löneökningar vid skiftande utformning av informations- och kalkyleringsprocesserna.* Jag kände kallsvetten bryta ut. Löneökningars verkningar Fan också! Jag borde ha förstått att Nabseth skulle se det hela från kostnadssidan. Herre Gud isokvanter!

Luften inne i aulan kändes plötsligt kväljande. Åhörarnas stirrande ansikten försvann som i ett töcken. Jag kastade några hastiga blickar åt sidorna för att se om det fanns någon flyktväg. Kapitelrubriken brände som eld på mina näthinnor. Paniken tog sitt struptag på mig – jag måste ut . . . ut . . . ut! Jag kände hur golvet började gunga – rummet började snurra allt fortare

Då vaknade jag av att min kudde föll ned på golvet.

Lars Nabseth m. fl.

**Svensk industri under 70-talet
med utblick mot 80-talet**

Industriens Utredningsinstitut

SAGAN OM DET STORA KAKBAKET

AV

SIV GUSTAFSSON

Det var en gång ett litet konungarike långt uppe i norr där man hade seden att vart femte år samla landets duktigaste bagare för att dessa skulle baka den kaka som landets undersåtar skulle leva på de kommande fem åren. Det var en stor ära att få vara bland de bagare som av Generalbagaren Erik kallades till Det Stora Kakbaket. Vid ett av dessa storbak hette en av överbagarna Lars och han hade blivit utsedd inte bara för att han själv älskade småkakor utan även för att han var en duktig bagare. Denna saga handlar om hur det gick till när Lars skulle baka sin del av den stora kakan.

En kakas storlek är, som vi alla vet, främst beroende av hur mycket mjöl och jäst man tar. Vill man göra kakan extra god måste man också ha med smör, ägg, socker, russin, saffran eller andra goda ingredienser. För att få en riktigt fin kaka måste man först blanda mjöl och jäst i lagom doser och sedan låta degen jäsa tillräckligt länge. Slarvar man här blir inte kakan så stor som man har tänkt sig. Bagaren måste också kunna knåda degen ordentligt och dessutom se till att ugnen är tillräckligt varm.

De viktigaste ingredienserna i den kaka som överbagare Lars skulle baka bestod alltså av mjöl (i andra kretsar benämnt mantimmar eller arbetskraft) samt jäst (som somliga kallar för investeringar).

Generalbagaren hade sagt till överbagare Lars: »Här har Du några mjölsäckar. Baka nu en kaka så stor att undersåtarna kan leva på den i fem år. Någon jäst kan jag inte ge Dig, det får Du skaffa själv!» När Lars räknade mjölsäckarna blev han mycket bekymrad. Han hade fått mycket färre mjölsäckar än vad tidigare bagare hade fått, men han måste ju trots det baka en mycket större kaka, eftersom undersåtarna hade blivit så många fler. Han kallade till sig sina underbagare och bad dem baka var sin kaka. De olika småkakorna skulle sedan läggas ihop till en enda stor kaka.

Bland underbagarna fanns länge Olle, som visserligen gick och funderade på att baka sin kaka på helt kemisk väg, men som ändå lovade att göra som överbagaren önskade. Där fanns också Göran, som helst ville baka sin kaka med hjälp av en kakmaskin, men som ändå lovade baka som överbagaren ville. En annan av bagarna var Siv, som lovade överbagaren att gräva riktigt djupt bland sina recept för att få kakan precis så som överbagaren ville. Sedan fanns där också Lars från de stora skogarna som hade lång vana av att baka och som invisades med att vilja blanda bark i brödet och inte alls baka så som överbagaren önskade. Slutligen fanns där också underbagare Torsten, som lovade att baka den allra finaste sandkaka.

Underbagarna började nu slåss om mjölsäckarna och där blev ett liv och ett kiv. Här var det ingen tvekan om att underbagare Göran hade en enorm styrka, vilket man kanske inte vid första anblicken hade trott honom om. Han behövde bara nämna sitt namn så vek de andra underbagarna åt sidan och gav honom genast hälften av mjölsäckarna, ty de visste att om man retade honom skulle han börja slå gnistor som en värsta stångjärnshammare. Nu trodde alla de andra underbagarna att underbagare Göran skulle nöja sig med detta och inte försöka roffa åt sig ännu mer. Nu när han redan fått hälften av mjölsäckarna vore det väl inte mer än rätt om de andra underbagarna finge dela på resten av mjölsäckarna. Men så skedde inte, ty underbagare Göran klagade bitterligen över att han fått så få mjölsäckar och hävdade att det var stört omöjligt att baka en större kaka än den som hade bakats för fem år sedan. Samma sak sa de andra underbagarna.

Överbagaren började nu bli orolig för att det skulle bli pannkaka av alltihop, ty det enda som jäste var missnöjet hos underbagarna. Det hela började faktiskt likna en surdeg. Man grubblade hit och dit över hur man skulle gripa sig an baket. Överbagare Lars funderade på om några av underbagarna skulle ta och baka hålkakor. Underbagarna erbjöd sig att göra sina kakor extra goda genom att tillsätta smör, ägg, socker och annat gott, men inget av detta kunde ju lösa problemet med kakornas storlek. Överbagare Lars lade pannan i djupa veck. Efter mycket grubblande fann överbagaren lösningen: Man måste helt enkelt öka kakvolymen per mjölsäck. Men eftersom man inte hade mera jäst, fick man lov att göra kakan luftigare. Överbagare Lars tog då ur skåpet fram sitt hemliga SOUfflé-recept och sade åt underbagarna att sätta igång.

Så kom det sig att alla underbagare började göra degen allt luftigare och luftigare för att på så sätt kunna öka kakvolymen per mjölsäck.

När Generalbagaren såg den stora kakan blev han mycket nöjd och bageriet fick rikligt betalt för sitt arbete.

Men undersåtarna levde inte lyckliga i några fem år inte, ty vi vet ju alla hur det går med en SOUfflé som får stå och svalna.

SVENSK FÖRPACKNINGSKASSEINDUSTRI 1972–77

AV

MÄRTHA JOSEFSSON

1.1 *Omfattning och struktur*

I urvalet av industriföretag som ingår i uppföljningen av långtidsutredningen (LU 1972–77) ingår två företag (vars namn tyvärr ej kan anges då IUI förbundit sig att icke publicera enkätsvaren på ett sådant sätt att enskilda företag kan identifieras), som representerar tillverkningen av bärkassar. På basis av dessa enkätsvar skall en prognos av den totala tillverkningen av bärkassar göras.

Det ena företaget (som är ett hälftenägt dotterbolag till KF), som vi i fortsättningen betecknar med CP, tillverkar den populära plastkassen. Plastkassarna säljs bl.a. till Domus-varuhuset, vars kunder utan extra kostnad erhåller dessa kassar så att hemtransporten av inhandlade varor kan ske. Det andra företaget, som i fortsättningen får gå under den anonyma beteckningen LE tillverkar den något mindre populära (men i vissa kretsar kallad den »gamla hederliga») papperskassen eller den något enklare modellen papperspåsen. Dessa produkter säljes bl.a. till systembolaget, som i sin tur tillhandahåller dessa till de kunder som nöjer sig med att inhandla endast blygsamma mängder spirituosa.¹

1.2 *Utveckling under efterkrigstiden*

De första 10–15 åren dominerades marknaden av papperskassen. Mot slutet av 60-talet introducerades den revolutionerande plastkassen på marknaden. Plastkassen erövrade snabbt stora marknadsandelar. Således övergick exempelvis Domus-varuhuset från papperskassar till plastkassar. Systembolaget började också partiellt införa plastkassar (se not 1). Konsumenterna fann nu snabbt att plastkassen hade en mängd användningsområden (soppåse, nödblöjbyxa, regnmössa, reservportfölj m.m.). Denna upptäckt gjorde att kunderna i självbetjäningbutikerna gärna tog med sig fler plastkassar än vad som behövdes för att bära hem maten.² Varuhuset och snabbköpen kom att uppleva den stora plastkasseåtgången som alltmer besvärande. Vissa varuhus har t.o.m. funderat på att återgå till

¹ Måttlighetssuparen (5–10 helbuteljer) belönas för sin skattevillighet med vackert mönstrade plastkassar medan de verkliga storkonsumenterna som vanligt köper sin spirituosa i lådor eller kartonger.

² Systembolaget drabbades endast i ringa omfattning enär man där ännu ej genomfört självbetjäningssystemet.

den mindre populära papperskassen. För systembolagen var utvecklingen en annan. Klagomålen från kunderna vars papperspåsar »pajat» (med ty åtföljande katastrofala effekter för innehållet) ökade i sådan omfattning att man börjat fundera på att helt övergå till plastkassar. Dessa olika utvecklingstendenser visade sig få speciella konsekvenser för de båda företagen i urvalet (CP och LE).

1.3 Enkätresultatet

Företaget LE:s prognos för 1977 var mycket dyster. Tillverkningen av papperspåsar torde vid den tidpunkten vara nedlagd, eftersom företaget räknade med att systembolaget helt kommer att ha övergått till plastkassar. Enligt företaget LE:s bedömning gick däremot CP en lysande framtid till mötes.

Mot bakgrund av Domus-varuhusens funderingar att återgå till papperskassar gjorde företaget CP en pessimistisk bedömning av framtiden — »vi kanske gissar minst fel om vi sätter 0 för 1977».

På basis av den uppräkningsmetod som används i LU 1972–77 skulle den slutsats som kan dras av ovanstående vara att svensk förpackningskasseindustri har upphört 1977, såvida inte företagen LE och CP gör ett inbördes byte av kunder.

Man kan ju för LU:s räkning hoppas att urvalet av företag inom övriga branscher är bättre. Vad var det Rellingen sa?

INFORMATIONSSINSAMLINGSTEKNIK

AV

HANS-FREDRIK SAMUELSSON

I samband med arbetet på projektet »Utländsk företagsetablering i Sverige» utsändes en enkät till de företag där det förelåg ett utländskt ägarintresse. Vid insamlingen av dessa enkätformulär hade vi det tvivelaktiga nöjet att i ett mindre antal fall konfronterats med s.k. vägrare, dvs. företrädare för företag, där man av olika skäl icke ville lämna någon information. Utifrån nedanstående exempel kan man dock lära sig att även en vägrare kan fås till att lämna värdefulla uppgifter, inte minst under det att han motiverar sin vägran att delta.

Forskaren: »God dag. Mitt namn är Eskil Myra på Industriens Utredningsinstitut. Jag ringer med anledning av . . .»

Vägraren: »Vi besvarar aldrig enkäter eller andra förfrågningar. Vi har nog med att sköta företaget! I detta socialiseringens tidevarv tvingas vi företagare att arbeta både 18 och 20 timmar om dygnet. Och inte ens det räcker! Palme och hans kumpaner gör allt för att knäcka oss egna företagare och»

(*Forskaren:* z z z z z z z)

(10 min
senare)

Vägraren: » och för övrigt så har vi slarvat bort blanketten ni skickade.»

Forskaren: »Jag förstår. Det var dock tråkigt att ni inte kan delta, med tanke på att Ert företag betyder så mycket»

Vägraren: »Inte betyder vi så mycket! Vi hade bara 7 miljoner kronor i omsättning 1970 och 16 anställda och det finns många större företag i vår bransch.»

Forskaren: »Jaså, men det är ju ändå en betydande omsättning . . .?»

Vägraren: »Ja, kanske det, *plastprodukter* gick väldigt bra att sälja . . .»

Forskaren: »Ja, tydligen. Och det är väl de som *dominerar* i den totala försäljningen?»

Vägraren: »Ja.»

Forskaren: »Och ni säljer ju endast moderbolagets produkter?»

Vägraren: »Ja, vi får dem direkt från *England*»

Forskaren: »Ja, direktör Svensson, det var ju tråkigt att Ni inte hade möjlighet att delta, men jag förstår att Ni har mycket att göra. Företaget är ju rätt nystartat.»

Vägraren: »Ja, vi började 1969».

Forskaren: »Tack då . . . ».

*Kleine Einführung in die Methodik
der ^mEinsammlung Empirische Material
von B. Schwedenborg und E. Theil*

IUI anses ha betydande komparativa fördelar när det gäller insamling och bearbetning av data rörande svensk industri. Den mest populära formen har kommit att bli *enkätundersökningen*. Här följer några erfarenheter från en pågående enkätundersökning inom IUI.

En förutsättning för att en enkätundersökning ska bli lyckad är att man erhåller en hög svarsprocent. Man kan på förhand försäkra sig om detta genom att vid preliminära kontakter med företagen försöka övertyga dem om fördelarna med att de samarbetar med uppgiftslämnande. Oftast är de enskilda forskarna mest lämpade att ta dessa kontakter.

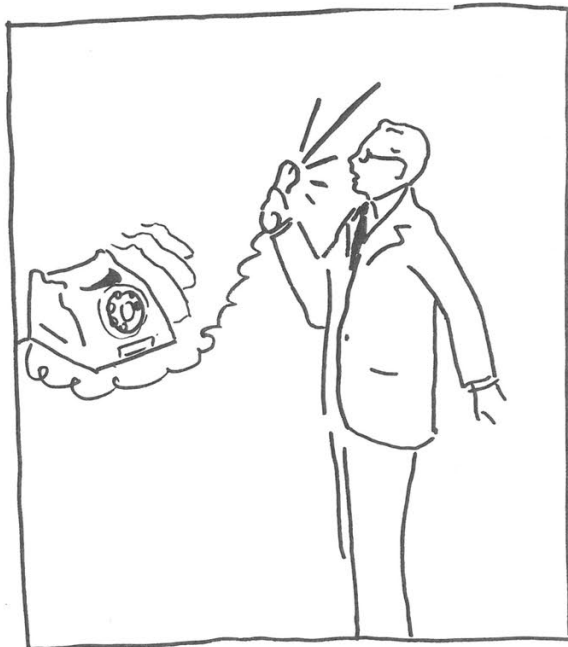
JO... INNAN VI GLÖMMER DET... HUR
BLIR DET NU MED

ENKÄTEN !?!?

I mer känsliga fall — som när företaget är mycket stort eller av princip ogillar enskilda forskare — kan institutets chef rycka in. Han är normalt i en bättre position att samtala med verkställande direktören eller finanschefen om gemensamma styrelseledamöter eller förestående statliga utredningar med uppgiftsvång.

TJÄNARE, DET ÄR LARS NABSETH.
JAG RINGER ANGÅENDE VÅR
ENKÄT....

SO₂ ΨXR© z&§ !!! Ψy *** z...

JAG FÖRSTÅR... JOVISST KAN VI
LÄGGA NED UTREDNINGEN,
DIREKTÖR COQUAVIN....

När enkäten har skickats ut kan indrivningsarbetet börja. Detta kan ta några år. Som allmän regel kan sägas att det tar längre tid under lågkonjunkturer, då kraven på redovisningsavdelningarna från företagsledningen skärps, rationaliseringssträvanden drabbar tjänstemännen och hjärtinfarkterna ökar. I värsta fall får man vänta tills nästa högkonjunktur. 1971 och 1972 var lågkonjunkturår.

JA, MEN DU FÅR JU 2 BÖCKER, 1 KULSPETS-
PENNA + 1 TULPAN FÖR BARA 5 SPÄNN...

Flera år och många korstabuleringar senare är det insamlade materialet färdigt att publiceras. Trots det stora intresse som visats undersökningen från många håll (speciellt under de första åren), visar sig den färdiga boken sällan vara någon lönande affär. Man kan dock förlita sig på att institutets chef inte skyr några ansträngningar för att värva inflytelserika läsare.

REKLAMUTREDNINGENS FÖRORD

TILL

Reklamkostnaderna i Sverige

AV

ROLF RUNDFELT

Reklamutredningen får härmed överlämna föreliggande betänkande.

Nils Hörjel/Arthur Sarman

Reservation av ledamoten Sven Lindqvist.

Jag protesterar mot det sätt på vilket ordet »överlämna» här används. Det kan leda den oinformerade konsumenten vilse. Det bör läggas till »mot 40:-». Jag ser här en klar parallell till utläggningen av godis vid snabbköpskassorna som gav barnen intryck att det bara var att ta för sig. Tänk om den oskyldiga allmänheten ser den här boken som en påse non-stop! För övrigt vill jag passa på att rekommendera mina skildringar av Latin-Amerika, exempelvis Slagskugga. För ett fint inbundet exemplar behöver ni bara betala 50:-. För den mindre bemedlade finns en pocketutgåva för 19:-.

Särskilt yttrande av ledamoten Ursula Wallberg.

Herr Ordförande. Jag tycker inte »härmed» tillräckligt understryker det betydande arbete vi här inom reklamutredningen lagt ner på att få fram detta förord. Jag får därför föreslå följande ordalydelse vari samtidigt IUI kan avtackas.

Efter 17 plenarsammanträden, 42 arbetsgruppsammanträden, granskning i redaktionskommitté, överlämnas föreliggande betänkande. Ett särskilt tack till IUI vars arbete gjort detta förord möjligt.

En utsävelse av experten, Göran Albinsson.

Min tanke är att detta tankeväckande betänkande inte tillräckligt prisats. Det är nämligen här fråga om en diktning som genom sin förening av tidshistorisk vidsyn och ömsint gestaltningsförmåga verkat förnyande på den ekonomiska litteraturen. Det är en pånyttfödelse ur förintelsen, en förhoppning om återuppväckt liv, om en odling, härjad av järnnätter, dömd till utrotning, som skjuter upp på nytt, går i blom och bär skörd all världen till glädje och fromma.

Efter omröstning bland reklamutredningens ledamöter har beslutats att förordet skall lyda som följer:

Reklamutredningen får härmed överlämna föreliggande betänkande.

Nils Hörjel/Arthur Sarman

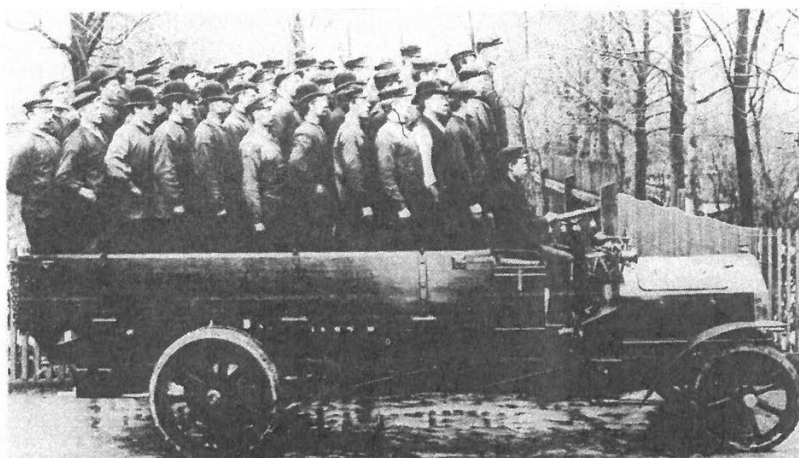
Ledamoten Karl-Erik Wärneryd har därvid lagt ner sin röst med följande motivering.

I min egenskap av professor förstår jag samtliga parters argument och kan följaktligen inte ta ställning.

Cover design: Bo Carlsson

Lars Kritz

LASTBILSTRANSPORTER I SVERIGE 1950-61

Industriens Utredningsinstitut

Cover design: Bo Carlsson

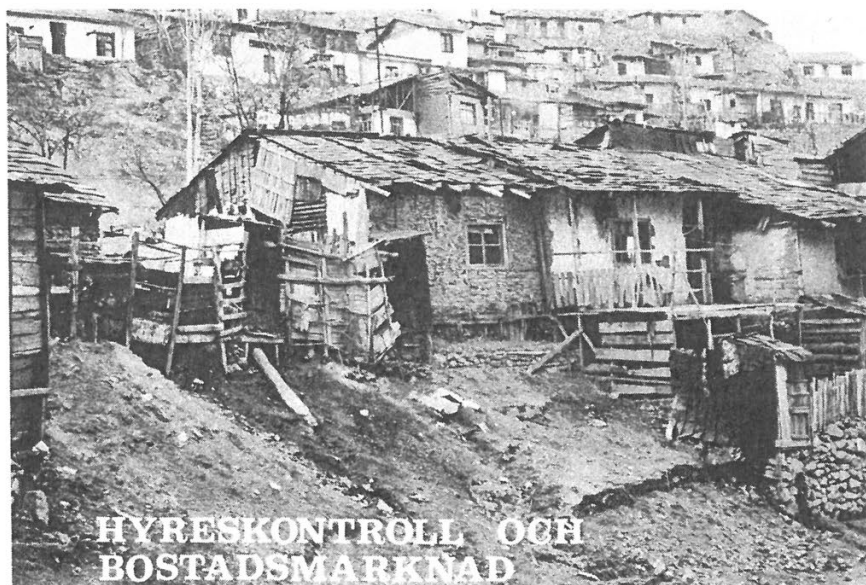

Cover design: Bo Carlsson

Industriens Utredningsinstitut

Cover design: Bo Carlsson

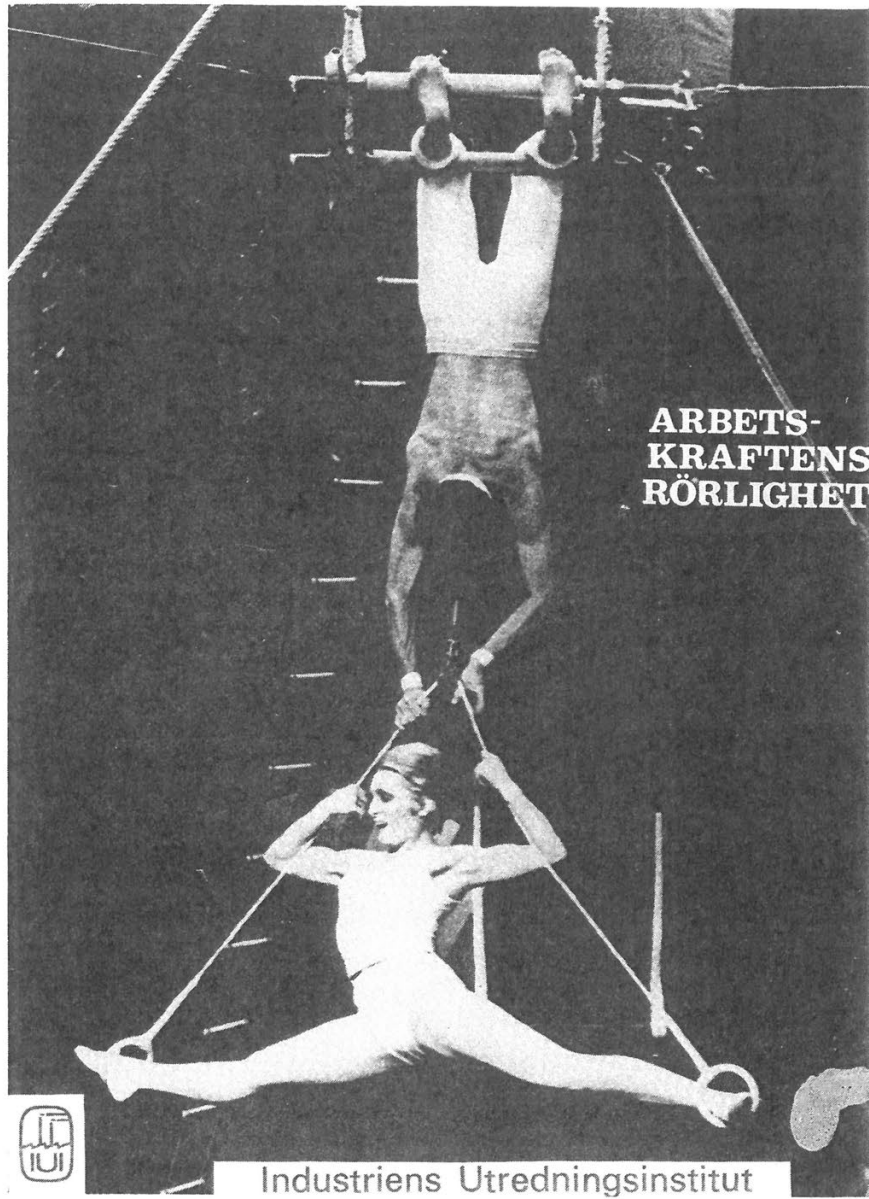
Industriens Utredningsinstitut

Cover design: Bo Carlsson

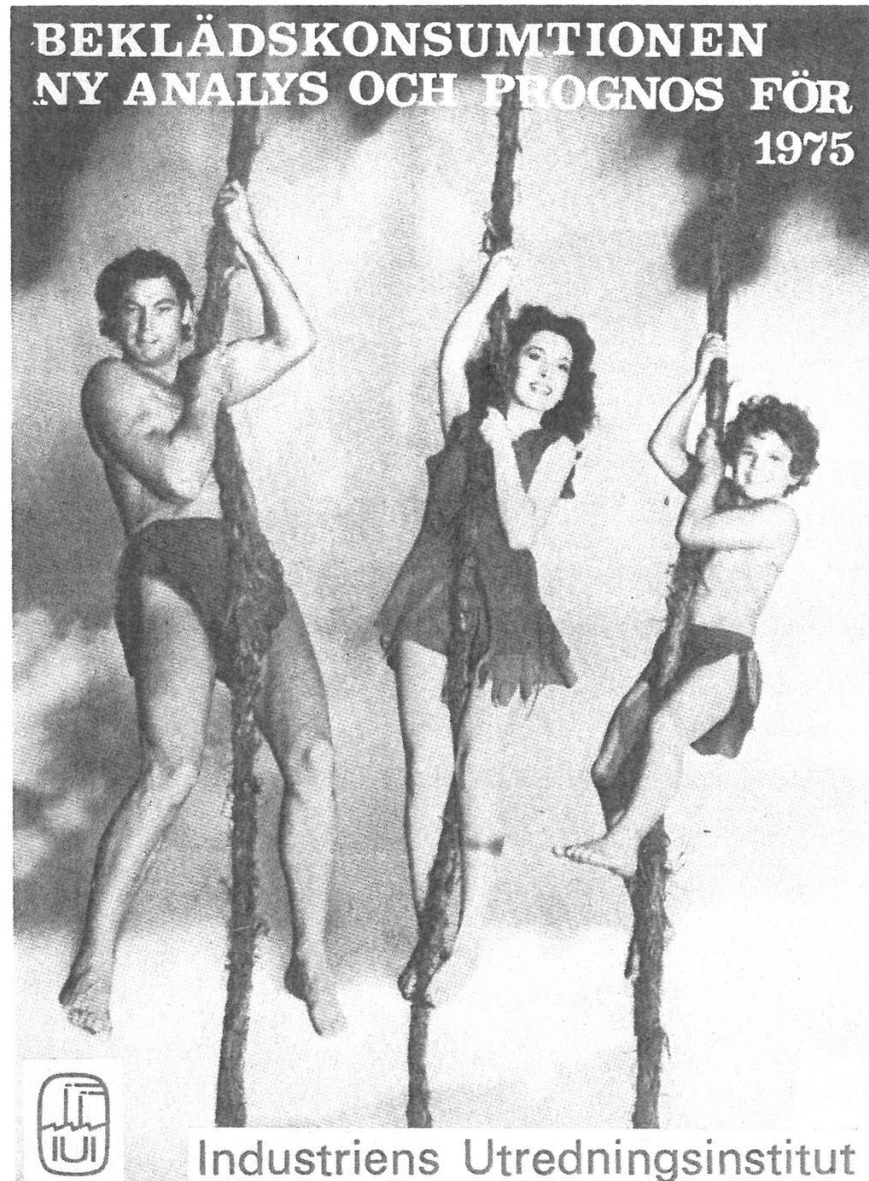

Industriens Utredningsinstitut

Cover design: Bo Carlsson

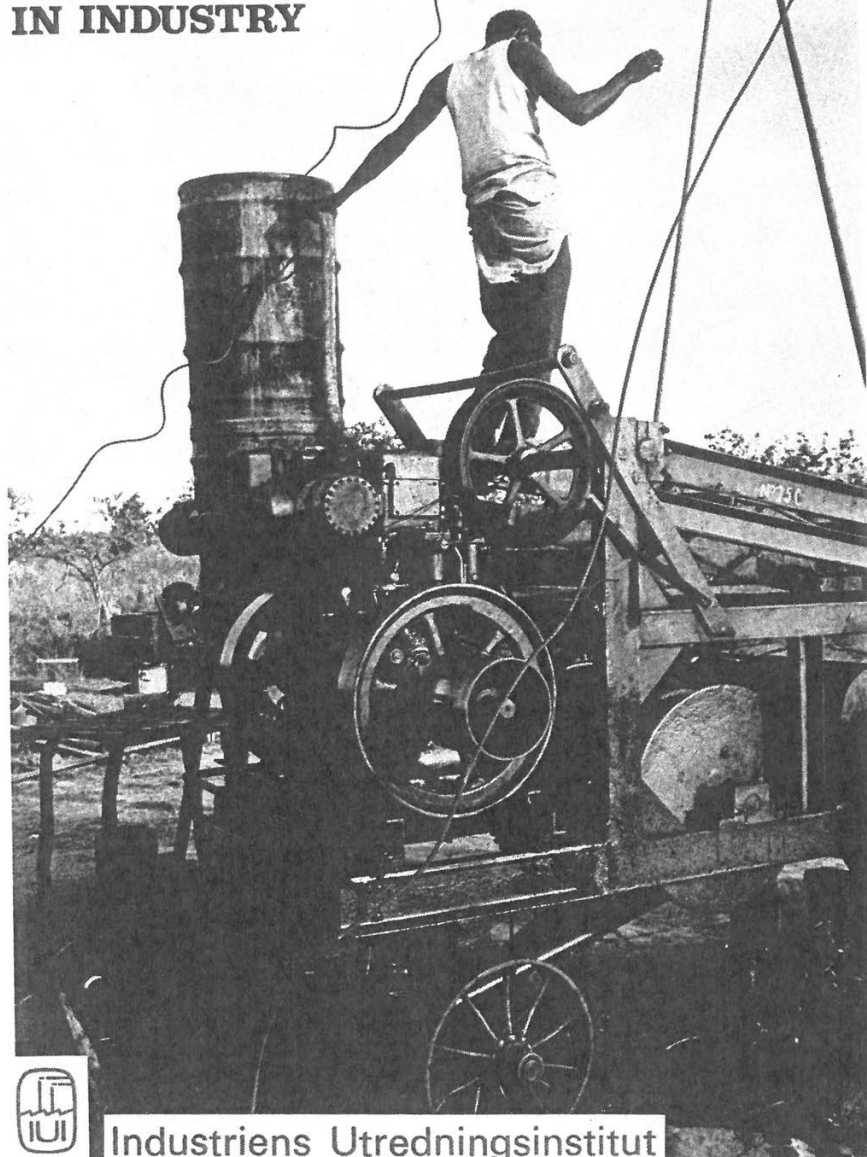

Cover design: Bo Carlsson

Cover design: Bo Carlsson

THE DIFFUSION OF NEW TECHNOLOGY IN INDUSTRY

Industriens Utredningsinstitut

Cover design: Bo Carlsson

Industriens Utredningsinstitut

KVINNFLATIONEN – EN EKONOMISK (JÄM)LIKHETSANALYS

AV

LENNART OHLSSON och OLLE RENCK

- A. Alla goda ting äro tre!
- B. Antalet kvinnliga IUI-are är femton!

Hur hänger nu detta ihop?

Två extremlösningar inses omedelbart: 1) Kvinnor är inte några goda ting eller
2) $15 = 3$.

Båda dessa hypotetiska förklaringar har sina anhängare inom institutet. Den s.k. matematiska skolans företrädare förkastar alternativ 2), dvs. att $15 = 3$ medan anhängare av en mera förutsättningslös forskning hävdar att denna möjlighet inte a priori får uteslutas. Ett forskarteam inom IUI har nu funnit lösningen på problemet. Den matematiska skolan har fel! 15 är ungefär lika med 3 !

Beviset är i själva verket mycket enkelt:

Den fortlöpande inflationen gör att våra pengar blir allt mindre värda. Att en tia numera är tämligen värdelös har var och en kunnat konstatera vid inhandlandet av till livets nödort hörande mat och dryck. Detta kan matematiskt uttryckas:

$$(1) \quad 10 \approx 0$$

Den svenska myntreformen, som genomfördes under sommaren innebar bl.a. att alla tvåkronor drogs in och således inte längre kan användas som betalningsmedel. Den nya situationen kan sålunda matematiskt uttryckas:

$$(2) \quad 2 = 0$$

Adderas dessa båda uttryck erhålles, som lätt inses:

$$(3) \quad 10 + 2 \approx 0 + 0$$

dvs.

$$(4) \quad 12 \approx 0$$

Det är en känd matematisk sats att detta approximativtecken inte förändras av att båda leden adderas med ett godtyckligt tal, säg a . Dvs:

$$(5) \quad a + 12 \approx a + 0$$

Insätt nu i uttryck (5) $a = 3$, så erhålles

(6) $15 \approx 3$

vilket skulle bevisas. För den matematiskt oskolade kan följande verbala tolkning lämnas:

Kvinnor kan normalt hävdas vara goda ting! och det hade Du väl på känn, Lars?

A CONTRIBUTION TO THE THEORY OF GRALLIMATICS

BY

GIOVANNI FACCHETTI

I ett av sina tidigare verk kartlade den kände författaren T. Danielsson struntpratets fysiologi och teknik.¹ Detta banbrytande arbete behandlade bl.a. sådana centrala företeelser som statistiskt strunt, rubrikstrunt, reklamstrunt och politiskt strunt.

Den alltmer omfattande utredningsverksamheten inom såväl statlig som privat sektor har aktualiserat behovet av vissa kompletteringar av nämnda arbete vad gäller den speciella form av strunt som kan kallas utredningsstrunt.

Utredningsstruntet är nära besläktat med den variant av juridiskt strunt som går under benämningen kanslisvenska. På senare år har man i utredningsstruntet kunnat observera en ökad användning av akademiskt strunt, s.k. fikonspråk.²

Utredningsstrunt har fast förankring i struntpratets formlära. Utövarna av utredningsstrunt har nått nära nog fulländning vad gäller användningen av odefinierade värdeomdömen som *skäligen, normalt, tillräckligt, på tillfredsställande sätt*, etc. (§ 14 samt § 22a).

Exempel: »Det förefaller rimligt att anta att ju kortare tid man vill ta på sig för att uppnå ett miljöpolitiskt mål, desto större blir omställningssvårigheterna och därmed också riskerna för målkonflikter.»³ (*Likaväl som det är rimligt att anta att om det regnar kommer det uppifrån!*)

Ett lysande exempel på utredningsstrunt utgör följande formulering:

»Det förefaller troligt att landets ekonomi under en övergångstid kommer att utsättas för stora påfrestningar.»⁴ (*Det är också troligt att det någon gång under nästa år blir vinter!*)

Ett annat förfaringsätt, som kan göra vilken mening som helst fri från all innebörd, är användandet av ord och uttryck som upphäver satsinnehållet i sin helhet. (§ 22b)

¹ Danielsson, T., *Grallimatik. Struntpratets fysiologi och teknik*. Stockholm 1966.

² En ny form av utredningsstrunt har på senare tid utvecklats av de under Socialdepartementet sorterande ämbetsverken, nämligen s.k. socialstrunt. Utmärkande för denna struntform är den ymniga användningen av sammansatta ord, såsom: utvärderad, målrelaterad, in-skolad, understimulerad, etc.

³ 1970 års långtidsutredning. Bilaga 8: Miljövärden i Sverige under 70-talet. *SOU*, 1971:12, sid. 13.

⁴ *Op.cit.*, sid. 20–21.

Exempel: »I princip kan visserligen miljöpolitikens eventuella icke önskvärda biffekter på andra områden korrigeras med härför speciellt lämpade ekonomisk-politiska medel — i synnerhet om man utsträcker tidsperspektivet något. (Till år 3000 exempelvis!) I ett kortsiktigt tidsperspektiv begränsas emellertid handlingsfriheten härvidlag av det faktum att det sällan är politiskt möjligt att acceptera åtgärder som skulle medföra absoluta försämringar på andra målområden — även om dessa endast vore av tillfällig och övergående art. Detta faktum sätter ofta en gräns för hastigheten (nämligen ljusets hastighet!) med vilken man kan närma sig ett givet miljöpolitiskt mål.»⁵

Mot bakgrund av den snabba utveckling av utredningsstruntets teknik som skett de senaste åren, får man hoppas att Danielsson snart utkommer med en reviderad upplaga av arbetet i fråga. Ett avsnitt om utredningsstrunt skulle i så fall kunna tänkas få ungefär följande utformning:

UTREDNINGSSTRUNT

§ 52. Utredningsstrunt är att uttrycka enkla saker på ett så långt och tillkrångligt sätt att ingen orkar läsa det. Behärskar man denna konst kallas man expert (alt. sakkunnig). Statligt utredningsstrunt får kallas betänkande. Denna benämning är vald i det bestämda syftet att ge intrycket av att tankeverksamhet ägt rum vid utredningens skrivande. Utredningsstrunt inom den privata sektorn går ibland under täcknamnet forskning.

Exempel: »Hänsyn måste naturligtvis tas till att i planmaterialet förutsätts en sysselsättningsökning som, enligt vad som tidigare sagts, inte går att realisera och som företagen med hänsyn till efterfråge- och löneutvecklingen inte heller kommer att vilja realisera.»⁶

En annan variant på samma tema lyder:

»Den väntade efterfråge- och arbetskraftsutvecklingen på hemmamarknaden gör det troligt att företagen från lönsamhetssynpunkt inte kommer att vilja förverkliga produktionsplanerna.»⁷

En formulering som har förutsättningar att bli klassisk är följande:

»Vad som gör dessa förhållanden intressanta från ekonomisk synpunkt är det i och för sig ganska triviala faktum, att då ett företag väl har valt (genom maskinköp, uppträning av personal, etc.) att använda en viss produktionsmetod, är det kostnadsmässigt fördelaktigt att bibehålla denna en kortare eller en längre tid (1 sekund. — 100 år?), även om det kommer nya metoder som, om den nya metoden inte hade valts, nu skulle vara mera fördelaktiga att välja.»⁸

Som framgår av ovanstående exempel är utredningsstrunt en svår konst som kräver år av intensiva studier att lära sig. Det kan därför vara på sin plats att

⁵ *Op.cit.*, sid. 14.

⁶ L. Nabseth m.fl., *Svensk Industri under 70-talet*. Stockholm 1971, sid. 30.

⁷ *Op.cit.*, sid. 87.

⁸ L. Nabseth, *Löneökningars verkningar*. Stockholm, 1961, sid. 147.

som stöd till de misströstande återge några av Danielssons minnesregler:

1. Ingen är för klok att börja
lära sig att prata smörja.
2. Om du till professor stiger
kan du börja med intriger.
3. Om till docentur du faller
pröva då med bildat skvaller!
4. Är förståndet mera tunt
går det bra med vanligt strunt.

十人十色